

KMETOVALEC

GLASILO KMETIJSKE DRUŽBE V LJUBLJANI

VINARSKEGA DRUŠTVA

IN KONJEREJSKEGA DRUŠTVA ZA DRAVSKO BANOVINO V MARIBORU

Inserati se računajo po naslednjih cenah:

1/24 strani	Din 80.—	1/8 strani	Din 350.—	1/3 strani	Din 1000.—
1/12 strani	Din 160.—	1/4 strani	Din 500.—	1/2 strani	Din 2000.—
1/6 strani	Din 250.—	1/2 strani	Din 700.—	Priloga listu stane	Din 100 za 1000 kom.

Mala naznanila do 20 besed stanejo Din 20.—, vsaka nadaljna beseda 1 Din.

Štev. 17.

V Ljubljani, 15. septembra 1931.

Leto 48.

Kmetijska družba ima za svoje ude v zalogi naslednje kmetijske potrebščine:

Njene zaloge se nahajajo: v Ljubljani, Turjaški trg 3; v Mariboru, Meljska cesta 12; v Celju pri kolodvoru; v Brežicah pri Zvezi kmetijskih podružnic; v Ivanjkovcih pri Lovro Peto-varju; v Murski Soboti pri kmetijski podružnici; v Novem mestu pri kmetijski podružnici; na Rakeku pri Matevž Stržaju; v Ptuj pri Kmetijskem društvu.

Umetna gnojila.

Cene veljajo za nadrobne in vagonске pošiljlate.

Apneni dušik 16%, v vrečah po Din 195 za 100 kg, v pločevinastih posodah Din 210 franko vsaka postaja, če se naroči najmanj 1000 kg. Na drobno Din 200, oziroma Din 215 za 100 kg, franko skladišče. Za 1 ha 200 do 300 kg.

Cilski soliter, 15,5% dušika, v vrečah približno po 100 kg po Din 3.— za kg. Pri vagonškem in polvagonškem odjemu cena po dogovoru.

Kalijeva sol 42%. Na drobno po Din 164 za 100 kg, vreče po 50 kg stanejo Din 85. Za 1 ha 200—300 kg. Pri vagonškem in polvagonškem odjemu cena po dogovoru.

Kostni superfosfat 18/20%. Cena Din 124 za 100 kg Ljubljana-Maribor. Na hektar 300 kg. Pri pol ali vagonškem odjemu cena po dogovoru.

Mešano gnojilo K. A. S. mineralno, ki vsebuje 8% kalija, 2% dušika in 8% fosforove kisline po Din 130 za 100 kg.

Nitrofoskal-Ruše, mešano gnojilo, 8% kalija, 4% dušika in 8% fosforove kisline po Din 138 za 100 kg. Vreče po 50 in 75 kg, franko vsaka postaja, če se naroči najmanj 1000 kg. Na drobno Din 144 za 100 kg. Za 1 ha 400 do 600 kg.

Razklesana kostna moka, 30% tost. kisline, 7% dušika po Din 110.— za 100 kg. Vreče po 100 kg. Za 1 ha 250 do 300 kg.

Rožena moka, izbrano dušičnato gnojilo za vinograde po Din 220.— za 100 kg. Vreče po 100 kg. — Za 1 ha 300—500 kg.

Rudninski superfosfat 16% po Din 90.—, 100 kg. Pri pol ali vagonškem odjemu cena po dogovoru.

Surova kostna moka z 10—12% fosforove kisline in 4% dušika po Din 110 za 100 kg. — Za 1 ha 300—400 kg.

Thomasova žlindra 18%, po Din 98, vsak odstotek po Din 6.— več za 100 kg. Pri vagonškem odjemu cene po dogovoru. Opozorjamo vse naročnike, da se ne moremo vezati na 18%no blago, ker moramo prevzeti žlindro od tovarne le od 18—20%. Tovarne zamorejo blago dobavljati le po izpadu produkcije.

Semena.

Pšenica Sirban Prolific iz Belja, razkuženo po Din 3.20 za 1 kg.

Rž, domača po Din 2.60 za 1 kg.

Ječmen, ozimni po Din 2.50 za 1 kg.

Ozimsna grašica Din 3.50.

Inkarnatna (rdeča detelja) po Din 9.—

Porzol, sredstvo za uničevanje smetljivosti zavitek 200 gr po Din 20.—, očisti 100 kg semena.

Uspulum, sredstvo za uničevanje smetljivosti v zavitkih po 250 g po 32 Din.

Krmila.

Klajno apno v izvornih vrečah, težkih 50 kg po Din 2.75 za kg, na drobno Din 3.80 za kg.

Lanene tropine za 38/40% beljakovin in tolišče po Din 2.60 za 1 kg v vrečah po 50 kg.

Riblja moka v originalni vreči 100 kg po Din 7 za kg, na drobno Din 8.— za kg.

Riblje olje za živino v ročkah po 3 kg = 70 Din; se pošilja po pošti; v steklenicah po 1/4 litra Din 18.—, v steklenicah po 1 1/2 l Din 30; v posodo kupca po 22 Din za kg.

Promiul, pravilno sestavljena krma za perutnino, pospešuje nesnost kokoši. Na drobno po 11 Din kg.

Živinska sol v vrečah po 50 kg za Din 82 (samo v Celju).

Pekk hrana za živino z vitaminom po Din 62 za kg.

Rudninski kamen za lizanje komad Din 12, aluminijasti obroč k temu Din 15.

Živinorejski in mlekarski predmeti.

Slamozelnica KS 2A za ročni pogon Din 2000.

Slamozelnica Köla H320 za motorni pogon po Din 3200.

Slamozelnica Borek: JS8 po Din 1680, VS10 po Din 1890.

VFS12 po Din 2200, VFSR12 za verigo po Din 2250, VFS14 za verigo po Din 2770, Alpina 12 po Din 2350, HLC za ročni pogon ali motorni pogon po Din 2600, z varnostno varovalko Din 2800, EAS za motorni pogon Din 3400, z varovalko Din 3700, EBBS za motorni pogon Din 3800, z varovalko Din 4100, Rapid 12 po Din 4300, z varovalko Din 4700.

Drobiljač (šrotar) za oves EMO po Din 2000.

Reporeznica Borek EWC po Din 980, EWL po Din 740.

Reporeznice, domače, male po Din 370, velike po Din 700.

Telečji napajalniki po Din 130.

Gumijevi seski za napajalnike po Din 30.

Gobčni odpiralci Expres Din 150 za komad.

Posnemalnik Vega E za 75 lit, po Din 1250, E2 za 100 lit, po Din 1400, F za 140 lit, po Din 2000; G za 200 lit, po Din 3800.

„Baltic“ posnemalnik HF za 35 lit, Din 700, KI 10 lit, po Din 1850, za 130 lit, s podstavkom Din 2750.

Pinje št. 1 za 5 lit, po Din 620, št. 2 za 10 lit, po Din 750.

Laktodensimeter (za določanje gostote mleka) po profesorju Gerberju po 50 Din.

Sirišče dansko originalno Hansenovo v prahu (iz Koda-nja), v škaticah po 25 gr po Din 12, 50 gr po Din 20; 100 gr po Din 40, 500 gr po Din 180.

Brzoparilnik Alfa s pocinkanim kotlom, 50 literski po Din 1250; 80 literski po Din 1625.

Brzoparilnik Wema z bakrenim kotlom, 90 literski po Din 1700.

Brzoparilnik domači, s pocinjenim kotlom 60 literski po Din 1030; 80 literski po Din 1150.

Garkon zoper rastlinske škodljivce 15 Din.

Garkon zoper živalske kožne bolezni 15 Din.

Žvinozdravilski predmeti (češki izdelek); požiralnikove cevi za teleta po Din 70, za goved po Din 180; trokarji za teleta po Din 70, za goved po Din 70, irigatorji kompletni (po 3 litre) po Din 80; obroči za bibe poniklani po Din 26, navadni po Din 22; toplomer za merjenje vročine po Din 25 in 30; znamke za perutnino celoidne po Din —25 za komad, alundnijaste z številkami po Din —.75 za komad, ušesne znamke za živino po Din 1.50 za komad.

Sikuro, hlevski odpenjač komad Din 10.

Sadjarski in vrtnarski predmeti.

Solbar, zavitki po 1 kg Din 26, po 5 kg Din 22 za kg.

Nosprasen, zavitki po 5 kg Din 24 za kg, 1 kg Din 30.

Agritox v posodah po eno šestnajstinko litra po Din 18, po četrt litra po Din 40.

Arsol po 500 gr po Din 35.

Sulfarol 500 gr po Din 23.

Cepilna smola v škatljicah po $\frac{1}{2}$ kg po Din 8; v škatljicah po $\frac{1}{4}$ kg po Din 15; $\frac{1}{8}$ kg po Din 28.

Najboljši cepilni noži, pripravljeni za vse načine cepljenja sadnega drevja od Din 33 do Din 102.

Brusni kamni za Kundejevo blago po Din 15.—, 25.— in 46.—.

r'rvovrstni vrtni noži, (obrezaci) od Din 50 do Din 54.

Navadne drevesne škarje za obrezovanje sadnega drevja in trt od Din 20 do Din 42.

Drevesne škarje za obrezovanje vrhov, rezanje cepičev in goseničnih gnezd Din 135 do 150, peresa k škarjam po Din 1.

Drevesne škarje Kunde od Din 40 do 190.

Drevesne žage Din 40 do 90.

Drevesne ščetl (krtače), za čiščenje debel in vej na starem drevju od Din 18 do Din 40.

Strgule za drevje po Din 26.—.

Škropilnice ročne, Ferras, ponikljane 1 lit. Din 220. Podaljšane cevi za te škropilnice po Din 20.— za komad.

Škropilnice za sadno drevje in hmelj „Unikum“ od tvrdke „Nechville“, ročno-prevozne z dvema cevmi po 3 m, štirimi podaljševalnimi cevmi po 75 cm, 2 bambusovimi cevmi po 4 m in patentnim razpršilnikom Din 2600.

Samodelna nahrbtna škropilnica A. H. 20 tvrdke Nechwile s 4 m dolgo bambusovo cevjo skupno po Din 1200.

Samodelna nahrbtna škropilnica Vega francoski sistem z 4 m dolgo bambusovo cevjo skupno po Din 1540.

Samodelne nahrbtne škropilnice K, 8 litrov po Din 960.—, 12 litrov po Din 1040.—, 16 litrov po Din 1200.—, vse z 4 metersko bambusovo cevjo.

Škropilnice, r'lickove nahrbtne po sistemu Jessernigg po Din 740 komad, s pumpo na poteg po Din 740 za komad.

Razpršilnik Flick za visoko drevje po Din 110 za komad.

Sadni mlin Weis Din 3500.

Sadni mlini „K“ Din 1350.—.

Saxonia aparat za konzerviranje sadja Din 180 za komad.

Sadni obirači od Din 15 do Din 40.—.

Grozni mlin Eta po Din 1080.

Grozni rebljač Weiss po Din 4000.

Rebljalne mreže, pocinkane in bakrene žice za rebljanje grozdja, pocinkane po Din 420, bakrene po Din 520.

Stiskalnice za sadje 65 litrov po Din 1200, 100 litrov po Din 1850.

Škarje za striženje mej od Din 40 do Din 120.

Papirnat drevesni pasovi za lovljenje mrčesa po Din 3 za meter.

Papir za lepilne pasove po Din 1 za meter. Dobi se v ovitkih po 50 metrov.

Tobačni izvleček v sodih po približno 200 kg po 5 Din kg na drobno v pločevinastih kantah po 4 in pol kg vsebine po 40 Din, v steklenicah po 2 kg po 15 Din in po 1 kg po 8 Din z embalažo vred. Po pošti se razpošilja le pločevinaste kante, **Rafija ličje**, kg po 18.— Din.

Vilaste lopate za rahlanje zemlje po Din 90.

Vrtno zalivalke „Jajag“ 10 lit. Din 160, 12 lit. 180, 14 lit. Din 200, 16 lit. Din 215, 3 lit. Din 155.

Vinogradniški in kletarski predmeti.

Azbest Clarit za čiščenje vina po Din 80 za kg.

Eoonit za čiščenje vina po Din 50 za kg.

Saloldin (antiklor natrijev tiosulfat) v sodih po ca 300 kg, a Din 5.60 za 1 kg, v manjših količinah po Din 6.— za 1 kg.

Uranija zelenilo v zavitkih po 1 kg a Din 60, po $\frac{1}{2}$ kg Din 33.—, v zavitkih po 15 dkg Din 15.—.

„Stopp“ nastavke za škropilnice (hipni zatvor iz medenine) sistem Fr. Nechville po Din 140.

Trtne škropilnice, bakrene, original Vermorel po Din 480, prava francoska Superieur po Din 500, in original Austria po Din 500 za komad.

Potrebščine k škropilnicam: kolenca po Din 10, razpršilnik Deut po Din 130, navadni razpršilnih po Din 16. **Prehodna pipa** z brizgalno cevjo s cedilom po Din 80 za komad.

Fenolftaleinov papir za preskušanje galične zmesi po Din 1 za zvez.

Gumijevе cevi za škropilnice po Din 15 za meter.

Gumijevе kroglice po Din 2.— do 2.50.

Gumijevе plošče po Din 10.— za 1 komad.

Žveplovi trakovi na azbestu po Din 16 za kg.

Žveplalnki za sode po Din 60 za komad.

Žveplalnki. ročni, a Din 65 za 1 komad.

Poljedelsko orodje in stroji.

Kose Flugs, kranjske (s patentiranim kosirjem) 60 cm (22 col), 65 cm (24 col), 70 cm (26 col), 75 cm (28 col) po Din 49, 50, 52, 55.

Gnojnične sesalke (gnojne pumpe) 330 cm po Din 930, 360 cm po Din 950, 390 cm po Din 975, 420 cm po Din 1000, 450 cm po Din 1025, 290/420 cm po Din 1150.

Gnojnične črpalke, domači izdelek, v dolžini 3 m Din 600, 3.30 m Din 635, 3.60 m Din 670, 3.90 m Din 705, 4.20 m Din 740, 4.50 m Din 775.

Gnojnične sesalke r 400 Din 980 F 450 Din 1000.

Gnojnična sesalka „Kremžar“, dolžina 3 m Din 1250, 3.5 m po Din 1300; podaljšek 1.50 m Din 250.

Razpršilnik za gnojnične sode po Din 110.

Robkač za koruzo EMR po Din 1120, mali ročni po Din 110.

Lopate za štihanje po Din 24.

Lopate za nakladanje po Din 24.

Grablje železne, 10 do 16 zob po Din 12.50 do 20.

Vile železne, s tremi rogiji po Din 14, s štirimi po Din 15. **Vile garantirane**, s štirimi rogiji po Din 25, s tremi rogiji Din 23.

Francoski ključ (francozi) Rapid, mali po Din 35, veliki po Din 100 za komad.

Sackovi plugi in plužni deli:

R14MN po Din 1600, **D10MN** po Din 1050, **D9SS** po Din 1100, **D8MN** po Din 1000, **D7MN** po Din 900.— s plužno na vijake Din 1100, **D6MNR** 750, **D5MNR** Din 700, dvojni obračalni plug BW5 po Din 1650, dvobrazdni plug ZH9 po Din 1520, obračalni plug NW5 po Din 1130, NW7 po Din 1.150. **Plug E6X** po Din 700.—, **E6WN** po Din 730, **E6Y** Din 750, **K6ZN** po Din 1.100.

Osipalnik DHUN po Din 700. **Osipalnik BHR** a Din 400.

Glave D9SS po Din 410, **D8MN** po Din 400, **D7MN** po Din 300; **D6MN** po Din 270; **SUN** na dve brazdi 420 Din, za osipanje 300 Din; **t1NW7** po Din 470, osipalnik DHUN po Din 480. **Glave L5** po Din 200, **L6** po Din 220, **H6WN** po Din 260.

Glave URB4 za lesene pluge po Din 150.

Lemeži za D7 po Din 30, za D6 po Din 25, za obračalne pluge po Din 35.

Črtala za D6 in D7 po Din 15 za komad.

Črtala za D8 po Din 30, za D7 in D6 po Din 25.

Deske za D6MN po Din 90; za D7MN po Din 100.

Izrovač za krompir po Din 300.

Prevozna priprava za D7, D6 po Din 190.

Kultivator FZBVR s 7 noži po Din 1600, z 9 peresnimi noži po Din 1700.

Plužna z peresnim podzemeljskim rahljačem sistem Bendhaak po Din 1.200.

Plužna na vlake po Din 650.

Plužne, enokolesne po Din 170.

Brzoklepalnik „Stubaler“ po Din 370 za komad.

Brane:

Dvodelna n'ljvska brana 4b, široka 166, težka 62 kg a Din 700.

Trodelna n'ljvska brana IVa, široka 2.50 m, težka 92 kg, Din 1300.

Dvodelna n'ljvska brana I široka 2 m, težka 88 kg Din 1350.

Trodelna n'ljvska brana Ia, široka 2.25 m, težka 107 m Din 1450.

Travniške brane z zvezdnimi členki Z. 2. široke 1.50 m, težke 47 kg Din 700.—, Z 3 široka 1.85 m, težka 57 kg po Din 780.—, Z 5, široka 1.50 m, težka 53 kg po Din 720.—.

Travniške brane z noži N 3, široke 1.80 m, težke 80 kg Din 1000. N 4, široke 1.50 m, težke 65 kg po Din 900.

Kombinirana travn. in njivska brana KWT, dvodelna, širaka 1.50 m, težka 60 kg po Din 950, njivska brana KW2, širaka 2.25 m, težka 88 kg, trodelna po Din 1350.

Lahke posevne IVaL po Din 520; IVbL po Din 450.

Brane na krožnike SEIOL Din 3500.

Planet št. 8 — kot okopalnik, osipalnik in kultivator, globočina izpremenljiva, teža okoli 40 kg, Din 650, ročni po Din 160.

Izluščevalec za deteljo EVSM Din 1650.

Triljerji (originalni Heidovi), razr. II/2 po Din 3450, V/2 po Din 4850, II/1a po Din 2350.

Heidov triljer sortator, razred XXV, znamka Ia Din 6450.

Žitočistilniki Č. po Din 1400 za komad; K. po Din 1500 za komad; Exner 4b 2000 Din.

Mlatilnica US4b 57 cm široka, za pogon z vitljem po Din 2730; US6b, 57 cm široka, za motorni pogon po Din 1940; US1 za ročni pogon Din 2550; B2, 57 cm širine, s tremi strešali Din 4200; Jura, 57 cm širine z navadnim čistilom Din 5250.

Kosilica dvovprežna Knotek Din 4400.

Kolo za kosilico Din 400.

Odlagalna priprava za žito Din 700.

Sejalni stroj Sack 1.50 m širok, devetvrstni BETTA po Din 4550; sejalni stroj Sack 1.50 m širok, enajstvrstni BETTA po Din 4800.

Sejalni stroj Sack H9 po Din 2.700, H5b a Din 2.000.

Pracnerjev sejalni stroj Budućnost, trinajstvrstni po Din 4500, petnajstvrstni po Din 4800.

Senior ročne sejalnice H po Din 920, L4 po Din 1.150.

Vitelj (gepelj) EGB po 3000 Din; EGF transmisija za vitelj ER po Din 1630, D800 po Din 540.

Bencin motorji Lorenz 2½—3 KS Din 8000, 3—4 KS Din 10.000, 3—4 KS stabilni Din 9000, 4—5 KS prevozni Din 14.000.

Grablje za seno po Din 5000.

Jermenji za pogon strojev: 120 mm po Din 112 za 1 m 100 mm po Din 87 za 1 m, 90 mm po Din 78 za 1 m, 80 mm po Din 60 za 1 m, 70 mm po Din 49 za 1 m, 60 mm po Din 31 za 1 m, 50 mm po Din 27 za 1 m, 40 mm po Din 25 za 1 m

Inserirajte v
„KMETOVALCI“

Zahtevajte povsod
KOLINSKO
ČUVARITE
CIKORIJO
SARLE

ki jeres izvrstna in okusna,
zdravilna in zelo izdatna

PORZOL

je najsigurnejše sredstvo za prašenje semen pšenice, rži, ječmena, ovsa, itd. proti trdi ali smrdljivi sreti -glavnice, snežne plesni rži in pšenice, trde sneti ječmena itd.

Kmetovalci, ki so prošle jesen semensko pšenico prašili s **Porzalom** proti snetjivosti in plesnobi, so imeli zdravo in bogato žetev.

Kmetovalci! Če uporabljate **Porzol**, pridelate več zdravega žita, prihranite pa 15—20% semen, delavnih moči in časa.

Zahtevajte cene in navodila na naslov:

„BILJANA“ A. D.

BEOGRAD

Tel. 3-80. Pošt. fah 423.

Glavno zalogo za Dravsko banovino in prodajo po, tovarniških cenah pri

KMETIJSKI DRUŽBI

V LJUBLJANI

SALONIT

GENERALNO ZASTOPSTVO:

„ALPEKO“ TRGOVSKO IND. DRUŽBA Z O.Z.

LJUBLJANA — ZAGREB

TELEFON 29-30. TEL. 44-85

PORTLAND - CEMENT

Znamke „SALONA“ (Tower), „TITAN“, „EXELSIOR“, „LAVOCAT“ in „PRIMA“ kakor tudi visokovredni cement znamke „COLOSSUS“ in „MARTELLO“ dobavimo v juta in papirnatih vrečah vsako množino po konkurenčnih cenah iz naših skladišč:

Ljubljana:
Masarykova 23

Celje:
Klavniška 1

Maribor:
Einspielerjeva 7

Za vagonске dobave zahtevajte izjemne ponudbe!

„ALPEKO“
TRGOVSKO-INDUSTRIJSKA DRUŽBA,
LJUBLJANA

Naročila [REDACTED] na sadno drevje.

Iz drevesnice Kmetijske družbe v Ljubljani se bodo oddajale za jesensko saditev koncem oktobra sledeče vrste sadnega drevja:

1. **Visoke jabolane:** Bobovec, Jakob Lebl, Ontario, Londonski peping, Dolenjska voščenska, Mašančgar, Damasonski kosmač, Belfleur, Baumanova reneta, Kanadska reneta, Landsberška reneta . . . . . I. vrsta po Din 12•50
2. **Visoke žlahtne hruške:** Hardijevka, Avranška, Boskovka, Klapovka, Viljamovka, ... I. vrsta po Din 15•—
3. **Visoke moštnice:** Koroške moštnice in Ozimke . . . . . I. vrsta po Din 12•50
4. **Visoke češplje:** Velika domača, velika rumena, italijanska sliva, Jeferton, velika sladkorna in Monfort sliva. . . . . I. vrsta po Din 15•—
5. **Visoke črešnje:** zgodnje in pozne . . . . . I. vrsta po Din 15•—

---

6. **Pritlične jabolane:** Beličnik, Šarlamovski, Pisani kardinal, Gdanski robač, Jonatan, Bismark, Landsberška reneta, Baumanova reneta, Belfleur, Ontario, Rdeči Astrahan, Bojkovo jabolko, Boskopski kosmač, Antonovka, Grafenšteinski in Rdeči jes. kalvil, ... I. vrsta po Din 20•—
7. **Pritlične hruške:** Klapovka, Viljamovka, Zgod. Magdalenka, Avranška, Pastorovka, Amanliška, Dielovka, Kongresovka, Dunajska slava, M. Dr. Lucius, Mortielletova, Giffardovka in Aremberška . . . . . I. vrsta po Din 20•—
8. **Marelice:** Klosterneuburške . . . . . I. vrsta po Din 25•—
9. **Breskve:** Amsden in Mikado . . . . . I. vrsta po Din 20•—
10. **Pritlične višnje** . . . . . I. vrsta po Din 20•—

Naročila se sprejemajo do 15. oktobra le proti predplačilu

ali proti ari, ostanek se pri pošiljlatvi povzame. Ob naročitvi zahtevajte poštno položnico za nakazilo denarja. Pri vsaki naročitvi je sporočiti železniško postajo. Manj kot 10 dreves se ne pošilja po železnici. Kmetijska družba si pridržuje pravico, poslati kako drugo pripravno vrsto, če bi naročena vrsta že pošla. Stroški za ekspedicijo drevja po železnici se zaračunajo za vsak ovoj in žel. vozni list po 20 Din.

Oni, ki želijo drevesa osebno prevzeti v drevesnici na Poljanski cesti št. 59, se mora o preje zglasti v pisarni Novi trg 3./I. nadstr. radi plačila, ker brez nakaznice se drevesa nikomur ne izročijo.

Kmetijska družba v Ljubljani.

KMETOVALEC

GLASILO KMETIJSKE DRUŽBE V LJUBLJANI

VINARSKEGA DRUŠTVA

IN KONJEREJSKEGA DRUŠTVA ZA DRAVSKO BANOVINO V MARIBORU

Izhaja 15. in za njega v mesecu. — Člani Kmetijske družbe dobivajo list brezplačno. — Cena listu za nečlane 30 Din, za inozemstvo 40 Din letno. — Posamezna številka stane 2 Din. — Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Novi trg štev. 3. Glavna urednika: Ing. Rado Lah in Franjo Kafol.

Štev. 17.

V Ljubljani, 15. septembra 1931.

Leto 48.

VSEBINA: SPLOŠNO KMETIJSKO GOSPODARSTVO: Prijava zaloge pšenice in moke ter naši kmetovalci. — Sinovi naših kmetov na praksi v Švici. — Iz gospodarske prakse na kmetijski šoli v Št. Jurju pri Celju. — POLJEDELSTVO in TRAVNIŠTVO: Pocenitev apnenega dušika in nitrofoskala. — Sortator za odbiro semena. — Gnojimo travnike v jeseni! — HMELJARSTVO: Hmeljarji, v slogi je moč! — SADJARSTVO in VRTNARSTVO: Naprava stanovitnega sadjevca. — Jesensko zatiranje sadnih škodljivcev. — Vprašanja in odgovori. — Notice. — VINARSTVO in KLETARSTVO: Poljedelcem kot opozorilo! — Racionalna obnova vinogradov. — Iz trošarinske prakse. — Kakšno bode viničarjevo stanovanje? — Vprašanja in odgovori. — Društvene vesti. — Razno. — Meteorološka opazovanja. — ŽIVINOREJA in MLEKARSTVO: Kriza v živinoreji. — Tudi mokra pirnica povzroča napenjanje! — Notice. — GOZDARSTVO: Preizkušnja gozdnih čuvajev. — Vlagajte predloge za sečnjo in vzgojo gozdov v tiskovinah! — GOSPODINJSTVO: Kako olajšati ženi gospodinsko poslovanje. — Vprašanja in odgovori. — Razno. — DRUŽBENE ZADEVE in RAZNO: Uradne vesti. — Predavanja pri kmetijskih podružnicah v mesecu septembru 1931.

Splošno kmetijsko gospodarstvo.

Prijava zaloge pšenice in moke ter naši kmetovalci.

Fr. K.

V „Službenih Novinah“ od 5. t. m. je objavljen zakon o prodaji pšenice v tuzemstvu, ki je isti dan stopil v veljavo. Vprašanje nastane, ali so dolžni naši kmetovalci prijavljati zaloge pšenice in moke. Iz besedila zakona je razvidno, da se nalaga dolžnost prijave in doplačila le trgovcem, pekom, mlinom, ne pa kmetovalcem.

Po § 4. tega zakona je prijaviti vse zaloge pšenične moke v mlinih, pri pekih, v drugih obratih in pri zasebnikih, kadar presegajo 200 kg. Tudi kmetje morajo prijaviti svojo zalogo moke, toda le tedaj, če presega 200 kg.

Pri popisu zaloge pšenice v kmetskih mlinih, ki meljejo za merico, ne smejo finančni organi popisati pšenice, ki je last kmetov in so jo ti pripeljali v mlin, da se za njih zmelje. Ravnotako ne njih moke, če ne presega 200 kg.

Pšenico za seme si sme vsak kmet nakupiti, toda le za lastno potrebo.

Poudarjamo, da se tiče ta zakon predvsem trgovine s pšenico in pšenično moko. — Rž, ječmen, oves, proso, ajda, koruza ne pridejo tu v poštev. — Prizadeti so torej predvsem trgovci z žitom, mlinarji, trgovci z moko, peki in slični. **Dolžnost prijave in doplačila se torej ne tiče kmetovalcev-producentov.** Seveda moke ne sme noben kmet prodajati,

ker je tedaj podvržen temu zakonu kakor trgovci. Kar je pa potrebuje za domačo potrebo iz svojega pridelka, ta je zanj popolnoma prosta.

Vse razlike, ki jih bodo morali plačati trgovci, peki in mlini od svojih zalog in ki se bodo stekale v žitni fond, bodo obremenjevale ostale konsumente. **Kmetovalcem bo torej najbolje kazalo, da bodo krili svoje potrebe na moki s tem, če bodo kupili pšenico in jo dali mleti v kmetske mline, ki niso trgovski mlini.** Opozarjamo pa, da se take moke ne bo smelo prodajati nikomur, ker določa zakon izredno strogo kazni zoper zlorabo.

Kmetovalci lahko nakupujejo pšenico od vsakogar po starih cenah, ker so po novem zakonu le trgovski mlini dolžni nakupovati pšenico od Privilegirane izvozniške družbe po višjih cenah. Trgovci pa ne smejo prodajati druge moke, kakor one iz trgovskih mlinov. Dalje se smejo le-ti sedaj baviti tudi z nakupom pšenice od kmetov (najnižja cena Din 1.60 za kg) in s prodajo te pšenice „Privilegirani izvozniki družbi“ ali pa kmetovalcem, dočim je mlinom ne smejo prodajati.

Kmetovalci, zlasti pa živinorejci bodo kolikor toliko prizadeti, ker se bodo otrobi brezdvomno podražili, ker bodo morali od zalog otrobov mlini in trgovci doplačati 30 Din za 100 kg. V interesu kmetovalcev bi bilo, da se za otrobe napravi izjema in da bi se ne podražili, ker jih kmetovalci potrebujejo v večji množini, nego jih bodo z nakupom pšenice in davanjem v mletje sami pridelali.

Sinovi naših kmetov na praksi v Švici.

Ing. B. Lah.

Ponovno se je poudarjala važnost prakse kmetiskih fantov na vzornih kmetijah z napredno razvitem kmetijstvom v tujini. Posebno potrebna je ta vaja za absolvente naših kmetijskih šol, ki pridejo iz domačega več ali manj teoretičnega zavoda na tuja vzorna posestva, na katerih morajo praktično izvajati ono, kar so se v šoli naučili, in to v drugačnih razmerah, nego v domovini. Nedvomno je, da postanejo taki mladeniči dobri in vzorni kmetiski gospodarji, ki bodo ne samo pravilno vodili svojo kmetijo, ampak služili tudi sosedom v zgled. Lahko smo torej hvaležni onim krogom, ki so se zavzeli za to, da priskrbijo našim kmetiskim fantom, predvsem onim, ki so dovršili kmetijsko šolo, primerno prakso v Švici.

V prošlem letu 1930. je bilo iz vseh banovin naše države z vladno podporo poslanih na šviške kmetije 86 kmetiskih mladeničev, večinoma absolventov nižjih ali srednjih kmetijskih šol. Vsi so bili tja poslani pod pogojem, da morajo na šviških kmetijah opravljati vsa kmetiska dela in se po končani praksi vrniti na domače kmetije. Od teh 86 praktikantov je bilo 27 iz Slovenije, kar je znak, da naši kmetiski fantje zelo radi hodijo v tujino, da se tamkaj naučijo bolje kmetovati. To pa tudi pomeni, da je dobila Dravska banovina 27 mladih gospodarjev, ki gotovo postanejo vzorni kmetovalci na svojih posestvih, kar znači precejšnjo pridobitev za naše kmetijstvo. Vzemimo n. pr., da odpošljemo tekom 10 let v tujino približno isto število kmetiskih sinov, imamo po tej dobi po vsej Sloveniji raztresenih dovolj vzornih kmetij, ki bodo mnogo pripomogle k izboljšanju celotnega našega kmetijstva.

Organizacijo te akcije v naši državi je izvedel dr. ing. Stjepan Postić, profesor na kmetijski fakulteti Univerze v Zagrebu, ki je v ta namen izposloval tudi znatno državno podporo. Ta strokovnjak je stopil v stike s profesorjem dr. Laurom, generalnim tajnikom Kmetске zveze v Švici, ki je tamkaj poiskal dobre kmetске posestnike, ki so bili pripravljeni prevzeti v prakso naše kmetске fante.

Od teh praktikantov se predvsem zahteva, da poznajo v glavnem kmetsko delo, da so isto že izvrševali in da so po možnosti že obiskovali kako kmetijsko šolo. Najboljši so seveda taki, ki nameravajo po svojem povratku ostati na domačih posestvih, kajti oni čutijo posebno zanimanje za vsako boljše gospodarstvo.

Praktikanti ostanejo na šviških kmetijah po 7—9 letnih mesecev, gredo tja približno marca in se vrnejo jeseni. Opravljati morajo vsa kmetiska dela, kakor jih pač zahteva dotični obrat, zato pa dobijo prosto stanovanje in hrano, povrh pa še mesečno plačo od 600—900 Din. Nekateri gospodarji jim plačujejo celo po 1000 Din mesečno, kar je odvisno od dela in obrata.

Na ta način dobiva ta praksa trdno gospodarsko podlago in koristi, ki jih imajo ti kmetiski mladeniči od nje, so znatne. Predvsem pride naš kmetiski sin v tujino v popolnoma druge razmere, v katerih preživi nekaj mesecev daleč od doma. Tam se nauči samostojnosti, ki je v očetovi hiši ne more

razvitih. Seznan se z načinom dela na naprednih šviških kmetiskih posestvih tako glede obdelovanja zemlje, vzreje in oskrbovanja živine, kakor tudi glede vrtnarstva, mlekarstva, umnega travništva, sirarstva itd., primerno kmetiji, v kateri je zaposlen.

Koristno je tudi, da spoznava naš fant racionalno organizacijo dela in trgovanja, kajti ni samo produkcija večjih količin in boljše kakovosti glavno, ampak potrebna je tudi organizacija, da more kmetija čim ceneje nabavljati razne potrebščine in čim dražje prodati svoje pridelke. V tem pogledu imajo naši mladi kmetje ugodno priliko, da se mnogo tega nauče ravno v Švici, ki ima najbolj vzorno zadrugištvostvo.

Vsak praktikant dobi tamkaj tudi širši duševni obzor ter spoznava velike pridobitve dolgoletnega dela socialnega in kulturnega napredka šviškega kmetijstva. V šviški kmetiski hiši se seznan z radiom, s telefonom, z elektriko, s kopalnico in še drugimi ugodnostmi moderne kmetске hiše. Ni dvoma da si bo tak kmetiski sin, ko pride iz tujine domov, tudi v svoji domači hiši zaželel nekaterih ugodnosti, vsaj n. pr. radio-aparata, ki mu nudi zabave, kakor si je boljše in ceneje ne more želeli, in ga obenem veže z vsem svetom. Koristi takih naprav je pač spoznal v tujini in zato jih bo skušal uvesti tudi doma. Da bo še marsikaj drugega koristnega skušal uveljaviti na domači kmetiji, je umljivo, ker je to pač spoznal v inozemstvu.

To so le nekatere koristi, ki jih nudi kmetijska praksa na šviških posestvih našim kmetiskim fantom. Zato pozdravljamo to akcijo in se zahvaljujemo g. profesorju dr. Postiću, da jo je započel in tudi tako temeljito in smotreno izvedel. Pričakujemo, da bo isto tudi nadaljeval v prihodnji pomladi in da ga bo pri tem vlada znatno podpirala, kajti v ta namen izdani denar je najboljše naložen za naše kmetijstvo in mu bo donasal bogate obresti.

Iz gospodarske prakse na kmetijski šoli v Št. Jurju pri Celju.

(Dalje.)

IV. Katere rastline gojimo?

Ing. V. Petkovšek.

V zadnjem članku so bile našteje kulturne rastline, ki jih gojimo kot glavne v kolobarju, in sicer koroza — pšenica — krompir — oves — detelja. Te nam v splošnem najboljše uspevajo in s pointenzivljenjem dela se da ravno pri teh donos še najbolj dvigniti. Iste dajejo tudi pridelke, ki so najvažnejši za prehrano ljudi in živali. Zato v mnogem primeru zadostujejo samo te.

Da se pa zemlja bolje izrablja, se jim pridružijo še strniščni posevki. Strniščne rastline v Sloveniji dobro uspevajo, ohranijo pa tudi zemljo v boljšem kulturnem stanju, ker zavarujejo njo in mikroorganizme v zemlji pred uničujočo solnčno pripeko. Poleg tega se pa dvigne z njimi tudi rentabilnost pridelovanja pšenice.

V koliko pritegnemo še druge rastline v plodored, zavisi od talnih in tržnih razmer ter delovnih moči, ki so na razpolago. Računati je pa treba s tem, da vsaka nadaljnja rastlina povzroči parceliranje polja ter drobitev dela ter s tem podražitev celot-

nega obrata. Poleg razkasanosti polja je pa žal ravno ta razdrobitev del glavni vzrok prevelikega dela v poletnih mesecih na kmetih. Ta preobilica del poleti, nasprotno pa vsled napačne organizacije v dolgih zimskih dneh, včasih še dolgočasno brezdelje ubija posebno družino malega kmeta telesno in duševno ter napravlja življenje na kmetih pogosto skoraj neznosno. Povprečno gospodarsko boljše stališče naprednejšega gospodarja ter absolutovov kmetijskih šol izvira v največ primerih ravno iz boljše združitve dela in pametnejše razdelbe razpoložljivih delovnih moči. Ni pa zato umestna samo ena gospodarska panoga, marveč je potrebno pravilno združiti vse one, ki so za kraj primerne ter dajejo družini zaposlitev enakomerno preko vsega leta. S tem je mogoče znižati stroške, kajti cene se v doglednem času ne bodo dvignile. Ves gospodarski napredek pa gre danes v smeri, dvigniti prirast, a znižati stroške.

Zato je primerno pogledati, v koliko se na zavodu izplačajo druge rastline.

Strniščni sadeži: Ajda v težki zemlji sicer ni zanesljiva, vendar se je poseje zaradi reda v kolobarju letno po 1 ha. V ugodnih letih dá do 15 q zrna. V manj ugodnih je sicer zrna manj, dá nam pa lepo množino potrebne stelje, obenem pa zemljo primerno sprahi. Pri njej je važno, da se pohiti s posejvijo takoj po žetvi pšenice, da se šteti z vlago, ter se ji podaljša rastna doba. Dodatek superfosfata napravi hitrejšo zastavitev cvetja ter hitrejšo zoritev.

Repi se v zemljo tako ne mudi. Potrebno pa je, da se ji dobro zagnoji s hlevskim gojem, da se izplača delo. Repa pozno zasenči zemljo ter je zato dobro ne zavaruje pred vplivom solnčnih žarkov, izčrpa pa zemljo razmeroma močno. Ker vsebuje 95% vode, ne nabere torej posebno veliko redilnih snovi ter je primerna le za res mlečne krave, ako dobijo dovolj drugih potrebnih redilnih snovi. Pokladati jo nemlečnim kravam, se pa ne izplača.

Pridelovanje **korenstva** se danes v splošnem posebno ne izplača. Njega pridelovanje, posebno pa spravljanje razmeroma velike množine zelo vodene krme zahteva dosti ročnega in vprežnega dela ter ovira ravno v največjem jesenskem delu boljše izrabo delovnih moči. Tudi primanjkuje navadno primernih prostorov za to ter je podvrženo preveč gnolobi. Danes hranimo prasiče rajše z bolj močno krmo. Kot taka je pa mnogo boljše zelena in suha detelja. Vodo jim pa dodajamo čisto. Korenstvo zapusti tudi zemljo pozno v jeseni, tako da navadno ni mogoče več izvesti potrebne jesenske prahe.

Namesto repe posejemo na zavodu rajše **zele-no koruzo**, ki zavzame do 2 ha površine strnišča in nam daje mnogo bogatejši pridelek brez večjega truda, zemljo hitreje zasenči ter jo tudi bolj izrabí. Pridelek se uporabi za zeleno krmo, deloma za ensilažo. Po ječmenu doraste še do mlečne zrelosti, po pšenici pa doseže do mraza navadno vsaj 1 m višine, tako da znaša pridelek 250—300 q na ha. Povprečno toliko dá tudi repa ob istem gnojenju. Repa nam nabere pri 5% suhih snovi le kakih 30 q redilnih snovi, dočim nam da zelena koruza z 20—25% suhih snovi do 60 q. Ensilirana koruza z raznimi jesenskimi zelenimi ostanki nam pa služi zlasti v sušnih letih kot zlata rezerva za zimske mesece. Zato je manjši silos tudi na kmetih že danes važna gospodarska naprava.

Zaradi poskusov sejemo tudi na zavodu nekaj **strniščnega korenja**. Da li se izplača ali ne, je odvisno od delovnih moči v družini ter od cene prasičev. Navadno ostaja po košnji ječmena ponekod nekaj prostega časa. Če je mogoče z domačimi močmi poruvati strnišče, se bo delo izplačalo. Zemlja pa mora biti za ječmen dobro pognojena, da dobi tudi korenje dovolj moči za dober razvoj.

Za **peso** velja slično kakor je bilo rečeno pri korenstvu. Z dobrim gnojenjem s hlevskim gnojem že v jeseni ter morebiti še z gnojnico spomladi se da res doseči pri njej visok pridelek. Tako daje na zavodu 700—1000 q na ha. Pri tem je pa pomisliti, koliko dela zahteva in ker ima komaj 8—10% suhih snovi, je treba v največjem jesenskem delu speljati ž njo v tem primeru 600—900 q vode, ko je je vsaj v zimskih mesecih dovolj doma. Gotovo je, da tudi pesa dvigne mlečnost, dajati jo se pa izplača le dobrim dojniam, če jih drugače dobro krmimo. Pridelovati jo za mlado živino in slabe dojnice, se pa ne izplača. Na zavodu je posejemo le toliko, da dobivajo mlečne krave do Božiča z repo vred do 15 kg dnevno. Po Božiču se pa začne krmljenje z ensilažo. V splošnem zahteva posajena pesa manj dela, ker odpade nujno potrebno rahljanje zemlje v mladosti, okopavanje, redčenje ter podsaditev. Tudi porabimo v tem primeru manj semena.

Kot jako dobro domačo hrano pridelamo dovolj nizkega **fižola** za dom v koruzi. Visoki fižol pa spada na domači vrt. Ako sadimo pravilno fižol v vrste koruze, nas isti tudi pri okopanju s planetom ne ovira. Ako je pa dana možnost prodaje, se pa posadi samega, a tedaj mu zlasti v težki zemlji ne smemo preveč pognojiti s hlevskim gnojem. Dodamo pa zato nekaj več superfosfata, da zastavi prej cvete ter prej dozori, ne da bi se prebujno razrastel.

Mlad gospodar, ki želi pridelati doma tudi dovolj močne krme za živino, bo posejal tudi nekaj soje, in sicer istočasno s fižolom, da mu ostane delo skupaj. Soja ima dosti beljakovin in toščice. Zato je zelo redilna ter izvrstna močna krma za vse vrste živali. Ako jo sadimo, nam torej ni treba izdajati denarja za druga slabša in dražja močna krmila. V sili je pa dobra tudi za hrano družini, čeprav zaradi preobile toščice ni tako okusna. Sadi in oskrbuje se kot fižol, le saditi jo je treba nekoliko redkeje, ker se močneje razraste, zlasti na težki zemlji. Suši mnogo bolje klubuje kakor fižol. Uspeva na zavodu prav dobro in če jo kdo želi sejati, jo na šoli lahko dobi.

Zavod prideluje **graičo** le pod pritličnim drevjem. Nje rentabilnost zunaj na polju je pa dvomljiva. Res je sicer dobra krma za mlečno živino, a da imamo mlado trajno pri rokah, jo je treba večkrat zaporedoma posejati, n. pr. vsakih 14 dni po obsegu potreb. To pa zopet razdrobi delo. Zaradi tega, pa tudi, ker je seme razmeroma drago in da le eno košnjo, so stroški previsoki. Ozimna graiča z ržjo na težki zemlji ni dosti bolj zgodnja kot deteljna mešanica, katere pridelek je gotovo cenejši. Jara graiča z ovsem pa uspeva dobro le v pomladanskih mesecih, ko je pri dobri organizaciji tako dovolj druge zelene krme, v poletnih in jesenskih mesecih pa navadno odpove. Tudi zelena koruza spomladi ne spada posebno v kolobar ter nam daje deteljna mešanica ali pa dobro zagnojena najbližji travnik mnogo cenejšo zeleno krmo. Še bolje bi pa bilo,

ako nam tudi delo opravi živina sama v dobro zagnojenem in ograjenem pašniku v bližini doma.

Ostale rastline, kolikor jih potrebujemo za dom, pa spadajo na domači vrt, kakor razno zelje, salata, koleraba, korenje, zelena, čebula itd. Tu se njih pridelok mnogo lažje dvigne z boljšim delom, dela se obavijo v prostem času, ker so blizu doma in vsak

dan potreben material za prehrano je hitro pri rokah.

Žal, da specialnih kulturnih rastlin, katerih kultura bi bila dobičkonosnejša od navedenih, nimamo. Tako ni bilo dosti s hmeljem in najbrže tudi ne bo in je bolje za kmeta, da se drži trajno rednega kolarja za dom potrebnih rastlin.

Poljedelstvo in travništvo.

Pocenitev apnenega dušika in nitrofoskala.

Fr. K.

V očigled težavnemu gospodarskemu stanju, v katerem se nahaja naše kmetijsko gospodarstvo, in z namenom, da se omogoči nabava umetnih gnojil tudi manj premožnim kmetovalcem po primerni ceni sedaj jeseni, je Tvornica za dušik v Rušah, dogovorno s Kmetijsko družbo v Ljubljani, ceno umetnim gnojilom, ki jih proizvaja, znatno znižala. Tako stane odslej

100 kg 16% apnenega dušika v vrečah 190 Din,
100 kg mešanega gnojila nitrofoskal pa 138 Din.

Pri dobavi apnenega dušika v bobnih se zviša cena za 15 Din. Oboje gnojil se dobavlja po isti ceni tudi v vrečah **po 50 kg**, kar je zelo priročno. Množine od najmanj 1000 kg se dostavljajo franco vsaka postaja v Sloveniji.

Kmetovalci! Jesen je najpripravnejši čas za gnojenje ozimin z umetnimi gnojili; koristno pa je tudi travnikom, sadnemu drevju, hmelju in trtam. **Oziminam** se trosijo **umetna gnojila pred setvijo**, da dobe kaleče rastline takoj primerno hrano za svoj razvoj. Apneni dušik naj se trosi istočasno tudi s kalijevo soljo in Tomasovo žlindro (ali pa superfosfat spomladi). Kdor uporablja nitrofoskal, pa naj trosi samega in to tudi vsaj 8—10 dni pred setvijo. Čim temeljiteje zmešamo ta gnojila z zemljo, tem bolje za ozimino, ki se potem dobro razraste do zime.

Na 1 ha računimo za ozimino 150—300 kg apnenega dušika, 150—200 kg kalijeve soli in 350—400 kg Tomasove žlindre; **nitrofoskala pa 400 kg** na isto površino vzeto.

Po travnikih se trosi 200—300 kg apnenega dušika in temu primerno količino ostalih gnojil, ali pa 600 kg nitrofoskala. Za vinograde, sadonosnike in hmeljnike, na 1 ha računjeno, 300—400 kg apnenega dušika brez drugih gnojil, ali pa **600—800 kg nitrofoskala**. Znano je, da ta gnojila učinkujejo tudi še v drugem letu in tudi pozneje.

Kmetovalci! Uporaba umetnih gnojil je dandanes neobhodno potrebna, če hočemo doseči najvišje in tudi kakovostno najboljše pridelke. Konkurenčni boj za obstanek nas sili v to, da si pravočasno dobavimo umetna gnojila in med njimi zlasti apneni dušik in nitrofoskal, pa tudi druga gnojila že **sedaj v jeseni**. Kmetijska družba bo šla svojim podružnicam in svojim članom pri dobavi teh prepotrebnih sredstev do skrajnosti na roko.

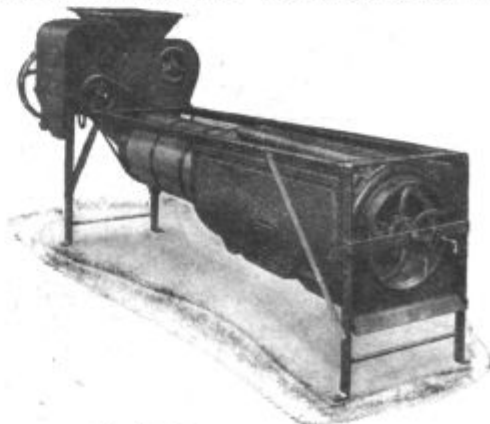
Sortator za odbiro semena.

Fr. K.

Prvi in glavni pogoj za dobro setev je izbrano seme, od katerega je odvisen razvoj rastlin. To se je že neštetokrat poudarjalo, ker od tega je odvisen pridelok ne samo po svoji množini, ampak tudi po kakovosti. Za čiščenje in odbiro žitnega semena smo najprej uporabljali žitočistilnike (vetrnjače, pajtelne), potem pa še trijerje, ki seme tudi odbirajo. Posebno trijerji so mnogo pripomogli k izboljšanju in zvišanju pridelka naših žit in danes si ne moremo misliti naprednega slovenskega kmeta, ki ne bi uporabljal ob setvi ta prepotrebnega stroja. Saj vsak dobro ve, da mora vzeti za setev čim debelejšo, težko, zdravo zrnje, ki ga mnogo manj potrebuje, kakor če vzame neodbrano. Naši očetje so znali to dejstvo dobro ceniti, ko so z vejanjem žita odbirali za seme le najtežje zrnje.

Žitočistilniki in trijerji so prevzeli in izpopolnili to delo vejanja ter mnogo pripomogli k izboljšanju naših žit. Toda nobena stvar ni tako popolna, da se ne bi dala še izboljšati. Tako je tvornica **Heid**, katere trijerji so danes razširjeni po vsej Sloveniji, dala v promet novo vrsto trijerja, ki še mnogo bolje odbira zrnje po teži in velikosti ter pripravlja prav izvrstno semensko blago. Ta trijer je imenovala „**sortator**“, to je odbiratelj raznih vrst zrnja.

Že pred par leti so prišli v promet razni sortirni stroji, velike naprave, ki so bile sicer primerne za veleposestva, toda predrage, da bi bile za našega kmeta, ki ima premalo žita. Saj še trijer posameznik le redkokdaj kupi, ker ga premalo uporablja in mu je zato predrag. Pač ga pa naročuje potem svoje kmetijske podružnice, zadruga ali kmetijskega društva. Tako bo tudi sortator sčasoma izpopolnil, deloma izpodrinil trijer, ker deluje bolje od njega.

Sl. 44. Sortator tvrdke Heid.

Sortator, ki ga kaže slika 44., je vrsta trijerja. Zgrajen je ves iz jekla, torej zelo trpežen, in očisti na uro mnogo zrnja. Njegovo delo je sledeče:

Kot vejalnik izloči z vetrom vse lažje dele, pleve, smeti, lahko, puhlo zrnje od zdravega ter jih spravi po posebni odprtini iz stroja. Posebna pločevinasta priprava omogoči, da se to delo vrši brez prahu.

Posebno velika tresalna sita, ki se stalno tresejo, odbirajo zrnje grašice, kamenje, zemlje in druge večje in težje primesi, da ostane samo čisto zrnje.

Trijerni cilindri za zmesi loči ječmen in oves od pšenice ali rži, ne da bi se slednjih kaj izgubilo. Isti odstrani tudi še morebitna zrnja plevela, posebno grašice.

Sortirni cilindri odbere že popolnoma očiščeno in po teži razvrščeno zrnje v tri sorte: žito za krmo, žito za moko in žito za seme. Semensko zrnje izgleda po svoji vnanosti popolnoma enakomerno, enotno po velikosti in teži, torej ima vse lastnosti dobrega semenskega blaga.

Dosedaj izdeluje tvrdka Heid ta sortator v dveh velikostih: večji očisti na uro do 700 kg, manjši do 350 kg zrnja. Za pogon večjega zadostuje motor od pol konjske sile, lahko se pa tudi goni z roko. Manjši se vrti z roko. Za naše kmetijske razmere zadostuje manjši sortator, ki je popolnoma kos svoji nalogi in stane le 6450 Din. Za kmetijske podružnice, zadruga in druge kmetijske korporacije bo ta vrsta najbolj služila in prepričani smo, da bo kmalu nadomestila dosedanje trijerje, ki so sicer tudi zelo dobri in potrebni; sortator je pač boljši. Res je, da stane nekoliko več, toda ta znesek se bo kmalu povrnil z bogato žetvijo.

Gnojimo travnike v jeseni!

Ing. Teržan.

Dobičkanosnost živinoreje in mlekarstva je odvisna od cene krme. V mlekarstvu igra močna krma veliko vlogo, ker se v najkrajšem času v vimenu preosnuje v mleko, ki ga lahko gospodar takoj vnoveči.

Vprašanje zadostne krme je najočljivejše spomladi, ko navadno poidejo zaloge krme, nove krme pa še ni. Zato je velike važnosti, ako bi se na travnikih in pašnikih pridelala krma 2—3 tedne poprej. Mesec april je v največjih primerih za mlekarstvo kritičen čas. Ako se hoče obdržati mlečnost krav, se jim mora pokladati tako močno krmo, kakor v zimskih mesecih. Imamo na lahko krave mlekarice v mesecu aprilu že na sočni paši, ako smo jo primerno uredili in si na ta način prihranimo izdatke za močno krmo. Poskusi so pokazali, da krave s 14—15 l mleka dnevno, ne potrebujejo nikakega dodatka v močni krmli, če so na sočni paši. To pa je že precešen prihranek in produkcijski stroški za mleko se znatno znižajo.

Kako pa je postopati, da dobimo zgodaj spomladi dobro pašo in zgodnjo košnjo sena?

Kakor pri živalih in človeku, tako je tudi pri rastlinstvu razvoj, bujna in krepka rast odvisna od prehrane. Poskusi, ki so se izvršili na poljedelski poskusni postaji v Cambridgeu, so jasno pokazali, v kako ozki zvezi stoji rudninska snov v dobri krmli, oz. paši z rudninskimi snovmi v dobrem mleku. **Pri slabih in zapuščenih travnikih ni samo ruša sestavljena od slabih trav brez hranilne vrednosti,**

temveč je tudi vsebina mineralnih snovi teh trav nezatna in kaže često pomanjkanje enega ali drugega rudninskega sestavnega dela.

Vprašanje pridelovanja dobre krme zgodaj spomladi je vsled tega za umno živinorejo temeljnega pomena. Vedno bolj in bolj zmaguje prepričanje, da je mnogo bolj koristno krmiti živino z manjšimi množinami dobre in močne krme, kakor pa z velikimi množinami slabe krme.

Hranilna vrednost travnikov se lahko na obstoječih travah poveča na sledeči način:

Ako je travnik vlažen in kisel, moramo najprej skopati jarke, da odpeljemo vodo z vlažnih mest. Nato moramo travnik apniti, da kislo zemljo izpremenimo v nevtralno oz. alkalno, to se pravi v tako stanje, da lahko na tej zemlji uspevajo dobre trave. Z apnenjem pa obenem povzročimo, da zemlja veže v sebi rastlinsko hrano, da se tako hitro ne izpira v nižje plasti, kjer je korenine trav ne morejo več vsrkavati. Apno je obenem tudi za rodovitost zemlje velikega pomena, ker med drugim povzroča bujni razvoj bakterij, ki so merilo rodovitnosti vsake zemlje.

Travniki, ki ni prevlažen in kisel, pa moramo redno v jeseni obdelovati, t. j. branati s travniško brano, oz. obdelovati s skarifikatorjem, gnojiti in nomlajevati z dobrimi travniškimi mešanici. Izpremeniti slab travnik v dobrega, je mogoče tudi s preoranjem, nakar sejemo skozi 2—3 leta okopavine (krompir), nato pa oves, v katerega zasejemo dobro travniško mešanico. To delo zahteva večje izdatke, ker se mora kupiti travniško seme.

Z zgoraj omenjenim načinom obdelovanja travnikov, t. j. z obdelovanjem in gnojenjem, se na preprostejši način doseže tudi zelo lepe uspehe. Seveda igra tudi pri tem redno gnojenje podlago pridelovanja krme. Gnojenje z vsemi štirimi gnojili, ki jih rastlina potrebuje, t. j. gnojenje z dušikom, fosforno kislino, kalijem in apnom, povzroča poboljšanje hranilne vrednosti sena. **Dobre trave se razvijajo v večjem obsegu, ruša se razvija hitro in bujno: odstotek listov raste na račun odstotka stebel,** kar je velike vrednosti, ker je zeleno in sočno listje bolj hranilno, kakor trdo steblo trave.

Gnojenje povzroča razen izboljšanja hranilne vrednosti sena še eno važno prednost. Košnja na gnojenih travnikih je vedno zgodnejša.

Gnojenje travnikov s Tomasovo židro je deloma že pri nas uvedeno. Toda uspeh gnojenja je zagotovljen le takrat, če smo pravilno gnojili, t. j. povrnilo zemlji vse snovi, ki so rastlinam potrebne. Te snovi so v glavnem dušik, fosfor, kalij in apno. **Apniti** moramo travnik vsako 3.—4. leto s 300 do 1000 kg apnenega prahu na en oral. **Kot kalijevo gnojilo** pride v poštev samo 40% kalijeve sol oz. pepel. Na en oral moramo potrositi 50—150 kg 40% kalijeve soli, kakršna je pač zemlja. Ako je zemlja težka (ilovica, peščena ilovica), potem gnojimo samo s 50—100 kg, ako je zemlja lahka in peščena, pa moramo gnojiti s 100—150 kg kalijeve soli.

Kot fosforno gnojilo pride v poštev pri nas za travnike samo Tomasova žindra. Superfosfat ne da dobrega uspeha, največ zaradi tega, ker so naši travniki povečini kislji in zato ne more priti do učinka. Tomasove žindre je potrebno na en oral okrog 150—350 kg.

Z dušikom se pri nas razmeroma zelo malo gnoji. In vendar se v novejšem času posveča večja pažnja uporabi dušika za gnojenje travnikov in pašnikov. Nemška kmetijska družba je delala zelo obširne poskuse skozi sedem let, od l. 1923.—1930., in doznala, da trave zelo dobro izkoriščajo dušik in da je potom gnojenja z dušikom mogoče dvigniti odstotek beljakovine v travah in s tem pretvoriti travo, oz. seno v močno krmo. To je predvsem važno za naše razmere, ker nam v največ primerih manjka močne krme za živino. **Intenzivno gnojenje je navezano na vlago, oz. padavine, kakor tudi na to, kakšna je zemlja.** Ako je leto suho, dajo boljši pridelek one zemlje, ki imajo mnogo humusa (Ljubljansko barje), trpijo pa lahki, peščeni travniki s plitvo zemljo. V mokrih letih pa dajo boljše košnje travniki, ki niso trpeli od moče, torej travniki z lahko, peščeno ilovico. V srednje dobrih letinah in na srednje dobri zemlji dviga 1 kg čistega dušika pridelek sena za 30 kg. 1 kg dušika stane v obliki apnenega dušika okrog 12 Din, 30 kg sena po 70 para znaša 21 Din. Vložena vsota se obrestuje s 75%. Razume se, da lahko pride dušik do tega učinka samo tedaj, če je zemlja dobra, ne presuha, oz. ne premokra, če se travnik redno obdeluje, če so v zemlji na razpolago tudi zadostne količine ostalih hranilnih snovi, predvsem pa, da je sestava ruše dobra. Razmerje med dobrimi travami, deteljami in plevelom odločuje kakovost in višino pridelka. **Ako na travniku ni dobrih trav, se tudi z gnojenjem ne morejo preko**

noči razmnožiti. Gnojenje pospešuje širjenje dobrih trav in zatiranje plevela. Gnojenje z dušikom pospešuje rast trav pred deteljami. Na travnikih, kjer ni v ruši mnogo detelje, lahko z dušikom znatno dvignemo pridelek trav. Travnik pa, kjer imamo eno tretjino ali celo polovico detelje, polovico pa trav, moramo gnojiti sorazmerno z več fosforja kakor dušika. Poskusi so nadalje pokazali, da se dvigne pridelek z 1 kg čistega kalija za 15 kg sena in 1 kg fosforne kisline za 25 kg sena. **Vsled blagodejnega dejstva na višino in kakovost pridelka trav, ki jo povzročajo dušik, fosfor, kalij in apno, je kemična industrija izdelala mešano umetno gnojilo, ki vsebuje vse te štiri hranilne snovi.** V naši državi prihaja to gnojilo na trg pod imenom **Nitrofoskal-Ruše** in vsebuje v 100 kg 4 kg dušika, 8 kg fosforne kisline, 8 kg kalija in 33 kg apna. To gnojilo je dobro za naše travnike, ki imajo mešano rušo, t. j. okrog $\frac{2}{3}$ trav in $\frac{1}{3}$ detelj. Oni travniki pa, kjer prevladujejo v ruši trave in je le malo detelje, se naj gnojijo poleg nitrofoskala še z **apnenim dušikom.** Na en oral raztrosimo v jeseni po paši, ko smo travnik dobro pobranali, oz. ga obdelali s skarifikatorjem, okrog 100—200 kg apnenega dušika. **Gnojenje v jeseni je koristnejše od gnojenja spomladi,** kakor je uvodoma razjasnjeno, zatorej **bodi prva naloga naših kmetovalcev sedaj v jeseni poskrbeti za gnojenje in obdelovanje svojih travnikov,** kajti travnik je mati kmetije in zato moramo kar najbolje ž njim ravnati.

Hmeljarstvo.

Hmeljarji, v slogi je moč!

Hmeljanič.

V glavni hmeljski sezoni smo. Kupci so tu, pripravljani, da kupijo naš pridelek, hmeljarji pa oklevamo in se ne moremo prav odločiti, ali bi prodali, ali pa bi še čakali. Cena, ki se nudi, nam namreč nič preveč ne ugaja, ker ne krije niti pridelovalnih stroškov, toda vprašanje je, če se bo še kaj dvignila, ali pa bo celo padla. Nekateri se držijo gesla, da je boljši vrabec v žepu, kakor pa golob na strehi, in prodajajo, drugi pa zopet mislijo, da letos vendar že enkrat mora biti hmelj dražji in še čakajo. Tako smo kolebajoč semintja dosedaj srečno vnovčili že dobro polovico letošnjega pridelka po 7.50—11 Din za kg. Brez dvoma bomo prav lahko vnovčili tudi drugo polovico pridelka, toda če po višji ali po nižji ceni, je pa drugo vprašanje.

Kako težko je hmelj prodati, da je hmeljarstvo loterija, srečolov in hazard, slične trditve se stalno širijo in vzdržujejo v hmeljarskih in še bolj v tistih krogih, ki hmeljarstvo le površno poznajo. Vse te in podobne trditve imajo sicer na prvi pogled res nekaj zase, toda, ako si vso zadevo z vseh strani in vidikov natančneje ogledamo, prav kmalu vidimo, da temu vendar ni tako, ali vsaj ne tako hudo, kakor se na prvi pogled dozdeva. Hmeljarstvo sploh in istotako hmeljska kupčija je končno vendarle nekaj popolnoma stvarnega ter se docela neupravičeno ovija z nekim skrivnostnim plaščem. Res je le to, da kolebanje cen ni pri nobenem blagu, ki se trži pri nas, tako veliko in se ne vrši tako hitro, kakor ravno pri

hmelju. Zato pa je brez dvoma mnogo lažje prodajati krompir, fižol in drugo kakor pa hmelj, ker je kolebanje cen manjše in se vrši bolj počasi ter zato tudi izguba ni tako velika, če zamudimo pravi čas in preveč odlašamo s prodajo ali pa prodamo prehitro. Pri prodaji hmelja je torej predvsem treba večje previdnosti, da izkoristimo pravi čas in se izognemo preobčutni izgubi.

Cene vsakemu blagu zavisijo od množine pridelka v primeri z množino potrebe, od kakovosti pridelka in od razmerja med povpraševanjem in ponudbo. Ti glavni činitelji, ki določajo ceno, so pa vsako leto drugačni in jih je treba tudi vsako leto pravilno upoštevati. Naši hmeljarji pa le preradi teh činiteljev sploh ne upoštevajo ali vsaj ne pravilno, tudi ne upoštevajo vseh izkušenj za vsa pretekla leta, temveč samo izkušnje zadnjega leta. Tako smo videli, da je cena našemu hmelju l. 1929. pričela z 10 Din, potem pa začela padati in je padla prav na 2 dinarja. Naši hmeljarji niso prav nič pomislili, kako to in zakaj tako, temveč so si to okolnost zapomnili samo kot činjenico in so lansko leto, ko je cena pričela tudi z 10 dinarji, potem pa popuščala, kar hitro prodali hmelj v strahu, da bo zopet tako kakor predlani. Seveda so pri tem s prekomerno ponudbo sami še bolj tlačili ceno. Toda cena se je potem dvignila na 15 in več Din, vendar je tedaj bila že večina hmelja prodanega. Če bi pa hmeljarji upoštevali izkušnje več let in upoštevali zlasti okolnost, da je bil naš hmelj l. 1929. slab, lani pa res prvovrsten, bi bili lani nekoliko odlašali s prodajo ter prodali po znatno višji ceni. Tako docela nepravilno

kalkulira, kakor bi rekli po trgovsko, in se ravna samo po poteku sezone v prejšnjem letu večina naših hmeljarjev.

So pa tudi nekateri hmeljarji, ki hmelja sploh ne prodajo, dokler traja sezona, in trdovratno odklanjajo vsako cenó ter šele po sezoni prodajo za počen groš. Tako smo videli, da so ti, ki so lani hmelj držali in imeli na ponudbo že 15 in celo 17 Din, trdovratno, slepi in gluhi za vse, držali in držali ter šele po sezoni prodali po 6 Din.

Prav ni ne eno ne drugo, temveč vsak pameten hmeljar si bo prizadeval, da bo vsak čas čim boljše poučen o položaju na hmeljskih tržiščih ter se dobro zavedal, kakšno blago imamo, da bo mogel prodati tedaj, ko bo cena najugodnejša. Pri presojanju kakovosti blaga pa je treba biti popolnoma na jasnem in presojeti kakovost čisto nepristransko. Tudi pri tem ni glavno, kakšen hmelj ima poedini hmeljar, temveč kakšen je hmelj v splošnem in vsega našega okoliša, ker le to bo odločilno vplivalo na gibanje cen. Seveda pa mora vsak presoditi nepristransko tudi svoj lastni pridelek in ne kar tjavendan hvaliti svoje blago; čim boljše je, tem bolj lahko odlašaj s prodajo, čim slabše pa je, tem bolj moraš hiteti, da ga spraviš v denar.

Često se tudi čuje, da je hmelj borzno blago, dasi pravzaprav ni, ker se niti pri nas, niti na Češkem in Nemškem ne trži na borzi. Pač pa je cena pri hmelju tako kolebajoča, kakor le pri izrečno borznom blagu. Borza pa je v očeh nepoučenih nekaka hazardna igra, kjer lahko hitro obogatiš in še bolj hitro obubožaš. Vendar pa je tudi borza nekaj stvarnega in imamo mnogo previdnih borzijancev, ki žive izključno le od borznih kupčij, pa pri tem Bog ve kako ne obogatijo, pa tudi ne obubožajo. To so pristni borzijanci, ki ne smatrajo borznih kupčij za hazardno igro, temveč za stvarno kupčijo. In tak previdni borzijanec mora biti tudi hmeljar. Ako je položaj na tržiščih nejasen in vključ temu, da vse merodajne okolnosti trezno presodiš, vendar nimaš nobenega stvarnega jamstva za nadaljnji razvoj cen, tedaj postopaj kakor previdni borzijanec in se drži hmeljarskega izreka, da je prvi kupec najboljši kupec. Prodaj del svojega pridelka, da vsaj deloma kriješ stroške obiranja in sušenja, ostalo, najboljše blago, pa pridržaj, dokler ne vidiš, kako se bo položaj nadalje razvil. S tem ne koristiš samo sebi, temveč tudi znatno vplivaš na razvoj položaja sploh. Če bi namreč kar v začetku hitro prodajali, bi zaradi prejake ponudbe cena neupravičeno padla, če

bi pa kar tjavendan v popolnem nasprotju s položajem na drugih tržiščih držali, preti nevarnost, da se trgovci obrnejo na druga tržišča in tam krijejo svojo potrebo. Pameten hmeljar, ki ima večjo množino hmelja, ne bo držal kar tjavendan, pa tudi ne ponujal na vrat in na nos, temveč prodal v dveh ali celo treh partijah, kakor to dela previdni borzijanec, ker previdnost je mati modrosti.

Posebno težko prodajajo svoj pridelek tisti hmeljarji, ki so daleč od središča hmeljske trgovine, posebno če imajo k temu še male količine. Ti so navadno slabo poučeni o položaju in se kupci tam redko oglašajo, ker se jim vsled prevelike oddaljenosti in male količine blaga v resnici ne izplača. Zato pa tudi hmeljarstvo ne more prosperovati raztreseno, temveč le v sklenjenih in obširnejših okoliših. Pa tudi sicer je vedno lažje prodajati večje partije kakor manjše, ker za malimi se trgovci nič kaj ne pehajo, ker ne vedo prav, kaj z njimi začeti. Zato pa je zlasti pri hmelju skupna prodaja dalekosežnega pomena. S tem namenom je bila letos ustanovljena Hmeljarska prodajna zadruga, za katero pa hmeljarji niso imeli v začetku nič kaj preveč razumevanja. Celó odlični možje, ki so prej vedno govorili o potrebi zadruga, so pri snovanju zastavili najprej vprašanje, koliko podpore je že zadrugi zagotovljene, ker če je ni, sploh nima zmisla zadruga ustanovljati. Toda časi podpor so minuli in danes velja bolj kot kdaj pravilo, da si pomagaj sam in Bog ti bo pomagal. Vključ raznim pomislekom pa se je zadruga ustanovila ter priredila letos prvi vzorčni sejm v Žalcu, da izrine številne mešetarje in spravi blago naravnost od producentov v roke dejanskih kupcev. Zadruga namreč nikakor ni naperjena hmeljski trgovini, temveč ji obratno hoče celo olajšati nakup in urediti cene. Svoj namen z vzorčnim sejmom je zadruga v obilni meri dosegla, ker je bilo večina hmelja na sejmu prodanega po najvišji letos tedaj dosegljivi ceni, ko so se hmeljarji odločili za prodajo. Boljše blago je pri tem dvignilo ceno tudi slabšemu, večje partije potegnile s seboj tudi manjše. Na zadržnem hmeljskem vzorčnem sejmu se je jasno pokazala vsa vrednost in korist skupne prodaje. In čim številnejše bo članstvo zadruga, tem lažje in večje uspehe bo zadruga dosegla. Zato pa se, hmeljarji, vsi do zadnjega oklenite svoje prodajne zadruga, ker le v slogi je moč, ker edinole skupna prodaja vas more rešiti ali pa vsaj znatno zmanjšati vaše težke vsakoletne skrbi, kako, kdaj, komu in po čim prodati hmelj.

Sadjarstvo in vrtnarstvo.

Naprava stanovitnega sadjevca.

Fr. Kafol.

(Dalje.)

4. Kakšno naj bo sadje.

Sadje za piten in trpežen sadjevec naj bo dobro zrelo, zdravo in snažno. Ko na drevesu popolnoma dozori, vsebuje tudi največ sladkorja, kislina se zmanjša, pa tudi druge snovi so v njem v najboljšem razmerju, tako da da potem zares okusno, najtrpežnejšo in obenem močno pijačo. Ko prične sadje

odpadati z dreves in zadobi lepo barvenost, dober okus, počrnele pečke itd., je znak, da je zrelo. Glede mošnega sadja ni mnogo izbirati, pač pa pri zlahtnejšem sadju. Za napravo mošta jemljemo namreč na splošno drobnejše, tudi odbrano debelejšje, lahko tudi nekoliko hrastavo ter slično sadje, ki ga v druge svrhe ne moremo uporabiti. Običajno tako sadje otresemo, kadar je dozorelo, in s tem tudi najmanj poškodujemo drevesa. Klatenje po možnosti opustimo, da se drevje preveč ne pokvari. Ko sadje otresamo, moramo paziti, da se preveč ne obtolče, ker obtolčeno sadje se umaže ter začne kaj hitro gniti. Ker se sadje, zlasti v jeseni takoj ne melje, je to treba na

vsak način uvaževati. Ko sadje otresamo, razgrnimo pod drevesom slamo ali kake plahte, zlasti če so tla kamenita in blatna. Čim smo natresli primerno količino sadja, ga pobesimo in šele potem z delom nadaljujmo, da padajoča jabolka ne bijejo na spodaj ležeča in jih poškodujejo. Od škrupla ali fuzikladija (grintavosti) napadeno sadje za napravo boljše domače pijače izločimo, ker zadobi tak sadjevec grenkast okus. Na vsak način pa izločimo gnilo sadje, odnosno vse, kar je nagnitega, ker z gnilim sadjem ne pokvarimo samo okusa, temveč še bolj njega trpežnost in stanovitnost.

Vsako sadje, ki je umazano ali prašno, pred uporabo za napravo mošta **temeljito operimo**. To velja posebno glede sadja, ki je rastle ob prašnih cestah ali kje drugje ali se je pri spravljanju umazalo, itd.

Velika prednost opranega sadja obstoji namreč v tem, da se odstranijo predvsem **ocetne bakterije**, ki so kakor znano, najhujši sovražniki sadjevca. S pranjem sadja odstranimo obenem tudi kamenje, ki kaj rado vkljub pazljivosti zaide med sadje pri mlenju in nam mlino pokvari. Kdor enkrat poskusi na videz snažno sadje oprati, se bo čudil, kako umazano vodo napravi in prepričal se bo, da je pranje neobhodno potrebno.

Sadje operemo na isti preprosti način, kakor to delamo s korenstvom, in sicer v kadeh ali jerbasih ali s pomočjo strojev, ki jih imamo za pranje korenstva. Večje moštarne imajo seveda za to nalašč praktične priprave, ki jih pa ne bomo tu opisali.

5. Mešanje sadja.

V sadjevcu morajo biti njega najvažnejše sestavine, kakor: sladkor, jabolčna kislina in čreslovina v gotovem razmerju, kakor že prej povedano, če hočemo, da bo ta primerno močan, okusen, čist in trpežen. Ker imamo razne vrste sadja z različnimi množinami sestavin (kisl, sladka itd), tedaj je razumljivo, da moramo sadje mešati, da dosežemo pravo razmerje istih.

Sladkice (sladka jabolka) so n. pr. uporabna le tedaj, če jih mešamo s kislim; isto velja glede žlahtnih brusik, ki jim manjka kisline. Če je mošt premalo kisel, pozneje rad počrni ali porjav, se hitreje scika ali se vleče ali ima kako drugo nadlogo. Vsled tega dodamo takemu moštu najmanj **1 desetino** kislega mošta, n. pr. iz kislega grozdja, lesnika ali kisljeh jabolk. Le na ta način nastane potem nijača trpežna in prijetnega okusa. Na drugi strani na primanjkuje n. pr. kislim jabolkom potrebne čreslovine. Če ni čreslovine, se sadjevec ne more nikdar prav očistiti, je holi mehkega okusa in tudi ni trpežen. Na Virtemberškem kjer pridelujejo veliko sadjevca mešajo na tri dele jabolk en del trpkih ali zgoratnih brusik. Razen s trpkimi brusikami se čreslovina ali tanin jabolčniku tudi lahko doda z moštom iz lesnika, nešneli, kutin, ki se jim na morajo pečke izrezati, ker imajo preveč sluzovine. Tudi plodovi črne trnja (pred mrazom pobrano) podeljujejo jabolčniku noleg čreslovine izvrsten okus in svetlordečkasto barvo. Kot nekaj posebnega v tem naseledu za dodatek jabolčniku se tudi cenijo plodovi od oskoruša. Na Virtemberškem dodajo jabolčniku 5% soka iz oskorušev; s tem ga napravijo zelo finega in tudi mnogo dražjega. Ker pa so oskoruši prej zreli kakor poznejša jabolka in se ne smejo pred prešanjem

omehčati, se prešajo posebej ter se njih sok doda jabolčniku.

Sladkor le redko dodajamo moštu, in sicer tedaj, če sadje ni dovolj zrelo. Vendar pa naj se dodatek ravna po tem, koliko sladkorja vsebuje mošt. Treba je mošte tehtati in če kažejo, da imajo 10—12% sladkorja, lahko slajenje odpade. V vinorodnih krajih, kjer imajo dovolj tropin iz grozdja, zlasti od črnine, se priporoča, da se mošte vrže nanje, ker potem pijača silno pridobi ne le na barvi, temveč še bolj na okusu; namakanje pa naj ne traja dlje kakor 2—3 dni.

6. Mlenje.

Namen mlenja sadja je, da ga pred prešanjem pripravimo v tako stanje, da se v njega stanicah zaprti sok lahko iztisne. Stanice, ki sestavljajo sadje, se morajo torej streti, njih kožica mora popokati. Čim temeljitejša se mlenje obavi, tem lažje se potem preša in tako pridobi več soka.

O starodavnih načinih maščenja in tolčenja sadja v koritih itd., tu nočemo govoriti. Dandanes moramo pač gledati na to, da se to delo hitro in dobro obavi. V ta namen nam služijo novodobni mlini, ki se vedno bolj uporabljajo.

Sl. 45. Sadni mlin tvrdke Lorber & Comp. v Žalcu.

Dandanes imamo raznovrstne sisteme sadnih mlinov, ki jih izdelujejo tudi pri nas. Ker sadjevec zelo rad počrni, je tudi bistvena lastnost dobrega sadnega mlina, razen, da dobro in lahko melje, tudi ta, da ima sadje čim manj priložnosti priti z železom v dotiko. Zato so oni s kamenitimi valjarji najboljši. Vse dele pa, ki so železni, je treba najskrbneje pred rjo zavarovati, zakaj tem potom pride največ železa v pijačo in ga potem počrni. Pravočasno snaženje in pa mazanje s kako maščobo, ki se izpreminja, n. pr. z vazelinom ali s parafinom, je proti rji najboljše sredstvo. Pri novejših mlinih se železni deli ali galvanično pocinkajo ali emajlirajo, kar je tudi jako dobro. Pri nabavi sadnih mlinov je poleg cen tudi paziti na njega uporabnost. Po Löschnigu je treba upoštevati sledeče pogoje, ki jih mora imeti dober sadni mlin:

a) Sadni mlin naj ima **dobro kosačo** ali drobkač, t. j. pripravo, ki sadje raztrga in razdrobi v kosce. Ta priprava ima zakrivljene nazobčane roge, na močnem vretenu, ki se vrtijo. Drobkač grabi sadje in ga razreže s pomočjo mreže. Mreža je navadno iz 4 oglatih železnih palic. Zdrobljeno sadje pada med valjarje, kjer se potem zmelje.

b) Valjarji naj bodo iz **dobrega kamna** (granita), da se preveč hitro ne ogladijo in ostanejo raskavi. Umetni kamni so včasih tudi na mestu.

c) Vsak sadni mlin naj ima ročno pripravo, s katero lahko valjarje stisnemo ali razmaknemo po potrebi.

č) Pripravno čiščenje sadnih mlinov je zelo važen pogoj, vsled tega naj se dajo hitro in brez posebnega orodja razdejati, odnosno sestaviti.

d) Sadje naj pride med mlenjem čim manj v dotiko z železom.

Glede mletja sadja naj se pa upošteva sledeča pravila:

1. Sadje je mleti neposredno pred prešanjem. Čim nezrelejšje je sadje, tem prej se mora predelati.

2. Zdrobljenje sadja naj ne bo mogoče kako ribanje ali mletje, temveč nekako razdrobljenje in stiskanje. To pa zato, da se pri ribanju ali mletju sadja ne zmelje tudi pečk, lupine in peščišča, ker zadobi sok potem trpek in slab okus.

3. Bolje je, da se dvakrat melje, in sicer prvič bolj na debelo, drugič po prešanju pa na fino, in to kolikor mogoče na drobno, da se tropine še bolj iztisnejo.

4. Mehko in umedeno sadje se sme le bolj na debelo mleti, trdo in nevlježano sadje pa čimbolj na fino.

Važno je tudi, da so mlinci in vsi deli, kakor vse posodje, ki pride pri mletju s sadjem v dotiko, popolnoma osnaženi in čisti.

Znano je, da je hruševcev boleznim najbolj podvržen, zlasti cikanju. Posebno nevarno je, če se namlete hruške nekaj časa zlasti v toplem vremenu puste na zraku. Sploh je puščanje sadne drozge dlje časa pred prešanjem jako nevarno. Če pa hočemo namakati sadjevec na tropu, potem naj se to stori v pokriti kadi, kjer se lahko trop večkrat premeša, in to najmanj vsake 3—4 ure, da se ne napravlja na vrhu klobuk. Še boljše pa to obavimo, če vržemo drozgo v pripraven sod z vratci, ki ga potem postavljamo pokoncu. Pri odprtih vratcih zmečemo drozgo v sod in ga zapremo. Namesto čepa namestimo potem kipelno veho. Tako se lahko pusti drozgo brez skrbi po par dni v sodu. Na ta način pridobivamo bolj okusen sadjevec, zlasti če smo upoštevali vsa prej navedena pravila, osobito pa kar se tiče snage.

(Dalje sledi.)

Jesensko zatiranje sadnih škodljivcev.

Franc Bostelev.

Izkazalo se je, da se pozno jesensko zatiranje sadnih škodljivcev prav dobro obnese, ker se škodljivci na sadna drevesa nasedajo in prezimujejo na mestu. Zelo važno je za vsakega, ki ima sadno drevje, da ga temeljito snaži in škropi, ali vsaj maže debela in debelejšje veje z arborinom. Pridobil si bo na ta način rodovitno drevje, obenem bo pa dosegel gladka debela in veje. Zdravega drevja z gladko kožo se pa škodljivci ogibajo. Kdor bo tako ravnal, se mu bodo delo in izdatki z večjim pridelkom sadja obilo poplačali.

Preizkušnja raznih sredstev za zatiranje listnih uši.

Dr. M. Perušek.

Letošnji poskusi v laboratoriju Kmetijske poskusne in kontrolne postaje v Ljubljani so se vršili na isti način kakor lani.*) Preskušala so se deloma ista sredstva v jačji koncentraciji, deloma druga. Škropile so se na jabolčnih oz. kutinovitih vejicah jabolčne ušice, ki so bile letos za poskuse najbolj prikladne, ker je znašala njihova naravna umrljivost le okrog 3%. Razentega so se preizkušala nekatera sredstva na ušeh vrtnic (z naravno umrljivostjo +5%) oz. ribeza. Ušice na ribezu so imele zelo visoko naravno umrljivost (+38%) in so zato rezultati pri teh poskusih najmanj natančni. Vsa sredstva se niso mogla preizkušati enotno, ker je bilo letos primeroma malo ušic in se ni moglo dobiti od vsake vrste zadostnega števila za poskuse. Rezultati laboratorijskih poskusov so razvidni na tabeli.

*) Prim. „Kmetovalca“ l. 1931., št. 7, 8, 9.

Zaporedna številka	Naziv sredstva	Uporabljena jakost	Jablana (kutina)		Vrtnica		Ribez		Povprečni rezultati vseh poskusov		Približna cena ²⁾ 10 l škropiva	Izdelovatelj sredstva oziroma zastopnik trdke
			Število poskusov	Umrlijivost ušic (%)	Število poskusov	Umrlijivost ušic (%)	Število poskusov	Umrlijivost ušic (%)	Umrlijivost ušic (%)	Klasifikacija		
1.	Petrolejsko-milna brozga	8 ⁰ / ₁₀	2	97 ⁰ / ₁₀	2	92 ⁰ / ₁₀			95 ⁰ / ₁₀	V	4-10	Biljana A. D., Beograd Tvornica kemikalij Garkon, Celje
2.	Špiritno-milna brozga	3 ⁰ / ₁₀	2	97 ⁰ / ₁₀			2	98 ⁰ / ₁₀	98 ⁰ / ₁₀	V	8-75	
3.	Agritoks	0-5 ⁰ / ₁₀	2	98 ⁰ / ₁₀	2	97 ⁰ / ₁₀			98 ⁰ / ₁₀	V	8-	
4.	Garkon	1-25 ⁰ / ₁₀	2	88 ⁰ / ₁₀	1	82 ⁰ / ₁₀	2	78 ⁰ / ₁₀	83 ⁰ / ₁₀	IV	6-25	
		1-5 ⁰ / ₁₀	4	92 ⁰ / ₁₀			4	82 ⁰ / ₁₀	87 ⁰ / ₁₀	IV	7-50	
5.	Tanaton	10 ⁰ / ₁₀	2	100 ⁰ / ₁₀			2	100 ⁰ / ₁₀	100 ⁰ / ₁₀	V	40-	
		5 ⁰ / ₁₀	2	99 ⁰ / ₁₀			2	97 ⁰ / ₁₀	98 ⁰ / ₁₀	V	20-	
		3 ⁰ / ₁₀	2	81 ⁰ / ₁₀						IV	15-	
6.	Venetan	1 ⁰ / ₁₀	3	94 ⁰ / ₁₀			2	94 ⁰ / ₁₀	94 ⁰ / ₁₀	V	10-	
		1-5 ⁰ / ₁₀	4	95 ⁰ / ₁₀			2	96 ⁰ / ₁₀	96 ⁰ / ₁₀	V	15-	
		2 ⁰ / ₁₀	2	100 ⁰ / ₁₀						V	20-	

¹⁾ Umrlijivost ušic se je določila pri vseh poskusih po približno 20 urah.

²⁾ Cena pri nakupu majhnih količin sredstev; pri naročilu večjih količin se primerno zniža.

(Dalje sledi.)

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 4. Letos je v našem okraju toča silno poškodovala sadno drevje. Oklestila ni samo veje mlajšega in starejšega drevja, temveč poškodovala tudi debla, posebno od ene strani. Bojimo se, da se bodo drevesa posušila. **Pojasnite nam, kako naj ravnamo z od toče poškodovanim drevjem, da se ne posuši?** L. D. iz Z.

Odgovor: Od toče poškodovano sadno drevje, mlado in staro, moramo jeseni očistiti mahu in lišaja, stare skorje ter nato pobeliti z zmesjo apnenega beleža, ki smo mu primešali nekoliko kravjeka in ilovice. Če je lub močno poškodovan, mu prej vse odmrlo previdno izrežemo in nato zamažemo s cepilno smolo ali pa z ilovico, ki smo ji primešali nekoliko kravjeka. Tako zamazana mesta povežemo s cunjami. Obveze prihodnje leto proti spomladi obnovimo. V kroni sami hudo poškodovane in nepotrebne veje odstranimo. Goščave ne smemo trpeti in potem poškopimo z 10% raztopino arborina. Zelo umestno je tudi, da okoli drevja napravimo sedaj v jeseni kolobarje, t. j., da zemljo preštihamo v krogu pod kapom in istočasno pognojimo z mešanim gnojilom nitrofoskalem. Na 1 m² površine v obsegu krone vzamemo vsaj 5—6 dkg tega gnojila.

Fr. K.

Notice.

Prva banovinska sadna razstava v Ptuj, združena s sadnim sejmom pod pokroviteljstvom g. bana Dravske banovine se vrši od 11. do 13. oktobra 1931. in bo otvorjena 11. okt. ob 10. uri. Obsegala bo vse vrste sadja iz sadnega izbora za Dravsko banovino in tudi grozdje; imela bo trgovski značaj, zato bo vse sadje pravilno sortirano in pakovano, kakor to zahteva današnji svetovni trg. — Na razstavi bodo tudi vsi najnovejši sadjarski pripomočki in statistični material, kar bo za vsakega sadjarja velikega poučnega pomena. Sadjarji-razstavljalci bodo med seboj tekmovali v kakovosti sadja in pakovanju ter prejeli nagrade od posebne ocenjevalne komisije. — Razstava ima namen pospešiti izvoz sadja ter dvigniti sadno kupčijo, zato se bo vršil tudi sadni sejm, za katerega bo pripravljeno pravilno pakovano sadje v večjih množinah za takojšnjo prodajo in odvzem. — Sadjarji, ki imajo sadje na prodaj ali ga hočejo razstaviti, naj nemudoma prijavijo koli-

čino vsake sorte sadja ter svoje posebne želje razstavnemu odboru v Ptuj, kjer dobijo vsa natančnejša navodila. — Vsak razstavljalac mora pripeljati ali doposlati vsaj 100 kg ali 3 jugoslovenske zaboje, v katerih naj bo brezhibno sadje ene sorte in ene velikosti ter dobro zapakovano, da se pri prevozu ne poškoduje. Razstavni odbor bo sadje sprejemal od 5. do 9. oktobra od 8. do 17. ure v Društvenem domu v Ptuj, kjer se bo za razstavljalce dobila potrebna pakovalna posoda. — Pakovalo se bo sadje v Ptuj in se bo v to svrhu priredil poseben pakovalni tečaj, katerega se lahko vsakdo brezplačno udeleži, če se poprej prijavi, na kar zlasti opozarjamo našo mladino. — V letošnjem letu hočemo stopiti na plan z organizacijo sadne trgovine po svetovnem vzorcu, za kateri namen bomo porabili holandski, ameriški in jugoslovenski zaboj, gajbice in sode v predpisani velikosti kakortudi sortirni stroj in merilo za debelost sadja. — Vse vrste zabojev, sortirni stroj in merilo za sadje ima na prodaj Štajerska sadj. zadruga v Mariboru in razstavni odbor v Ptuj. Kdor se hoče poučiti, kako se sadje spravlja, sortira in pakuje, naj si naroči Prioloovo navodilo pri Sadj. društvu v Ljubljani. — Za vse razstavljalce in posetnike razstave bo dovoljena polovična vožnja na železnici.

Sadna razstava v Sevnici bo od 4. do 11. oktobra 1931. in je velike važnosti ter največja taka prireditvev, kar jih je bilo dosedaj v Posavju, ker bo obsegala ves sevnški gospodarski okoliš, ki mu pripada 24 občin Posavja. — Razstavilo se bo tudi razne sadjarske potrebščine in orodje. Ob tej priliki bodo tudi poučna predavanja priznanih naših strokovnjakov.

Izvoznikom jabolk in grozdja. Za naša jabolka in grozdje se zanimata tvrdki: Fr. Unterstab, Eger, Kirchenplatz 16. ČSR, in Jacob Holländer, Wien, Linke Weinzeile 56.

Izvoz našega sadja. Na tretji seji Centralne komisije za sadje se je ugotovilo, da se je izvozilo dosedaj: 640 vagonov sliv, največ (409 vagon) na Češkoslovaško, ostalo v Avstrijo, Nemčijo in druge države. Jabolk se je izvozilo 145 vagonov, večji del na Dunaj; grozdja pa 208 vagonov. Vsega skupaj je dospela samo ena pritožba z Dunaja zaradi dovoza nekaj vagonov nezrelih sliv. Uvedla se je preiskava preko upravnih oblasti v Novem Sadu in Sarajevu. — Odbor je tudi izdelal nove pravilnike, ki stopijo v veljavo 12. t. m.

Vinarstvo in kletarstvo.

Poljedelcem kot opozorilo!

V 14. številu letošnjega „Kmetovalca“ na strani 222. je važna pripomba v članku „Iz trošarinske prakse“, spisal g. fin svet. I. Ditz, ki se glasi: Po nazarju finančnega ministrstva, ki je, kakor že omenjeno, za finančno upravo obvezno, ostane vinski mošt, ki je bil nabavljen od zasebnikov za lastno porabo, **torej ne od trgovcev z alkoholnimi pijačami in ne od točilcev takih pijač**, s stališča trošarinskih predpisov **vinski mošt** tudi po končanem vretju, oziroma **po 20. novembru**. To se pravi z drugimi besedami: vinski mošt, nabavljen od zasebnikov za lastno porabo, sploh ne postane trošarinski predmet in se nanj torej ne pobira državna trošarina tudi tedaj ne, ko je postal vino. Isto velja tudi za vinski mošt, ki si ga izprešajo zasebniki iz nabavljenega grozdja za lastno porabo sami. Iz tega sledi, da si lahko vsak zasebnik nabavi vino za lastno porabo državne trošarine prosto na ta način, da si bo nabavil ali grozdje in si sam izprešal vino, ali pa si bo nabavil vinski mošt.

Racionalna obnova vinogradov

Ing. Ivo Zupanič.

(Referat na III. vinarskem kongresu v Mariboru, dne 10. maja 1931.)

(Dalje.)

Glede podlag stvar ne bo težka in je do neke mere že definitivno urejena. S štirimi, petimi podlagami, kakor so riparia portalis, rupestris Göthe št. 9, deloma tudi rupestris monticola, križanke berlandieri × riparia 8 B in 5 BB ter solonis × riparia 1916 bomo lahko izhajali povsod z dobrim uspehom; samo da vemo v kakšno zemljo spada ena ali druga podlaga.

Glede plemenitih sort je treba več preudarnosti in izbire. Razne stare, pozno zoreče sorte morajo odpasti v celoti. O kakih samorodnicah z ozirom na obstoječe zakone in tudi z ozirom na gospodarsko vrednost takih sort sploh ne more biti govora. Le-te so napravile v našem vinogradništvu dovolj

materielne in moralne škode, in kdor še danes o tem ni prepričan, ta je udarjen s slepoto.

Bodoči sortiment plemenitih sort za vinorodne okoliše Dravske banovine se pripravljaja. Potreben material za to je izbran, potrebno je še samo, da se ta material vsestransko prouči in uredi.

Ako hočem samo na kratko navesti sorte, ki pridejo v bodočem sortimentu v poštev, bi bile te sorte v glavnem sledeče: kot najvažnejša sorta skoraj v vseh vinorodnih okoliših bo zmagal laški rizling; poleg njega pa v glavnem v raznih kombinacijah z ozirom na krajevne razmere, zemljo in položaje: renski rizling, beli burgundec, šipon, silvanec, traminec, sauvignon (izg. sovinjo) ali muškati silvanec, rulandec, rani rdeči veltlinec, neuburgovec in Bouvierova-ranina, žlahtnina in kraljevina.

Od črnih sort pridejo v poštev: črni burgundec, frankinja, portugalka, vranek, kavščina ali žametna črnina in modra kavka.

Kot namizne sorte za domači trg: bela in rdeča žlahtnina, muškati žlahtnina, rumeni muškati, biser iz Czabe ter druge sorte, ki jih je treba šele proučiti glede uporabe za naše razmere.

Tudi od navedenih sort je potrebno izbrati čim manjše število sort, prikladnih za posamezne okoliše.

Vsak preudaren vinogradnik nabavi za obnovo svojega vinograda trsje pravočasno in samo od zanesljivega trsničarja, ki mu more dati garancijo, da je material prvovrsten, da v novem vinogradu odstotek izostalnih trsov ni prevelik, da bodo trsi resnično od onih sort, ki jih je naročil in, kar je posebne važnosti, da bodo trsi primerno rodovitni. Iz lastne koristi je potrebno, da vinogradnik vedno in povsod pri nabavi trsja odločno zastopa navedene zahteve, ki so edino pravilne in racionalne.

Pravilen način zasajanja je znan. Trs naj ne pride ne preplitvo in ne pregloboko v zemljo. Izjema je mogoča le v strmih položajih v zgornjem in spodnjem koncu vinograda v zvezi s premikanjem zemlje pri obdelovanju vinograda. Pri tem se lahko sadi na zgornjem koncu bolj globoko, v spodnjem pa bolj plitvo. Pri zasajanju je uporabljati le dober kompost in izjemoma gnoj, ki ne sme priti na korenine. Ko je zasajanje končano, gre za pravilno nego mladega nasada v prvih štirih do petih letih. V tem času moramo vzgojiti primerno močne trse. Vzgoja obstoja v glavnem v pravilnem obrezovanju z ozirom na jakost posameznega trsa v zvezi s primernim gnojenjem.

Le racionalno obnovljen vinograd more biti tudi dobičkanosen. Dobičkanosnost pa je podlaga vinskega gospodarstva.

Pri obnovi vinogradov je posebne važnosti, da zasajamo le rodovite trse. To je pa mogoče le v tem primeru, ako so se vzeli cepiči za cepljenje le od rodovitnih trsov. To nalogo glede dobave trsja za obnovo vinogradov so prevzele banovinske in privatne trsnice, ki so pod kontrolo javnih strokovnih organov. Od teh trsnic se mora zahtevati le prvovrsten selekcionirani material, tako v pogledu podlag, prav posebno pa še, kar se tiče cepičev. Trsničar, ki ne more ali ne zna tem zahtevam zadostiti, nima pravice nositi imena trsničarja in nima pravice kot tak do obstoja in do izvrševanja trsničarstva. Trsničarstvo je danes tako dalekosežnega

pomena, da je treba temu posvečati vso pažnjo in izvrševati kontrolo z največjo strogostjo. Podlaga dobrim vinogradom so dobre trsnice. (Konec prih.)

Iz trošarinske prakse.

Finančni svetnik Ivan Ditz.

(Dalje.)

Ker se pobira tako državna kakor tudi banovinska trošarina na vino, ki ga odda vinogradnik, pri prejemniku vina in v § 32. cit. pravilnika, ni določeno, da se mora vršiti zamenjava vina za druge pridelke med vinogradniki in poljedelci navedenih srezov, je samo potrebno, da prebiva in ima svoj vinograd v enem omenjenih treh srezov vinogradnik, dočim prebiva prejemnik vina, ki zamenja pridelke za vino, lahko kjerkoli v Dravski banovini. Na ta način bo na primer lahko zamenjal kmet v kranjskem srezu, kateremu primanjkuje pijače, ki ima pa obilo drugih pridelkov, del teh pridelkov za vino v srezih Ptuj, Ljutomer in Murska Sobota in bo to vino prosto banovinske trošarine in če se je zamenjal vinski mošt, tudi državne trošarine.

Kako je postopati pri nabavi vinskega mošta?

Tu sta merodajni točki 12. in 23. člena 103. trošarinskega pravilnika, ki določata, da je promet z vinskim moštom, ki sicer ni zavezan plačilu državne trošarine, pod kontrolo in da mora vsako količino čez 25 litrov vinskega mošta spremljati izkaznica, ki jo izstavlja (v dvojniku) običajno finančna kontrola, v nekaterih krajih pa, kjer ni nastanjena finančna kontrola, občinski načelnik. To izkaznico mora prejemniku vinskega mošta izročiti vinogradnik, ki oddaja vinski mošt ter mora spremljati ta izkaznica vinski mošt do prihoda v namembni kraj.

(Dalje prih.)

Kakšno bodi viničarjevo stanovanje?

Dr. Vilko Marin.

Približno polovico življenja preživimo v svojem domu in že to samo dejstvo bi naj dalo povod, da si ustvarimo ljubemu zdravju kar naj bolj prikladen dom in se pri tem zavedamo, da je delo in stroški, ki jih žrtvujemo v to svrhu, najbolj varno naložena in obrestovana glavica in tega naj bi se zavedal predvsem naš viničar. Človeka boli srce, če vidi v kako ubožnih, nesnažnih, vlažnih in neprijaznih stanovanjih živi viničar s svojo 5—8 člansko družino. Saj ni čuda, če pri takih razmerah uboga viničarska deca telesno in duševno propada in če zasidra v takih brlogih marsikatera težka bolezen, predvsem jetika svoje seme in neusmiljeno kosi smrt člana za članom. Priznam, da so tudi med viničarji v tem oziru častne izjeme, toda le malo jih je, ki se tega zavedajo, da je snažno, zračno in svetlo stanovanje polovica zdravja.

Dolžnost vsakega vinogradnika bodi, da nadzoruje stanovanja svojih viničarjev, da jih večkrat pregleda in opozarja ljudi na nedostatke, ki so zdravju škodljivi. Poznam vinogradnike, ki sploh ne prestopijo praga viničarjevega stanovanja, kakor da bi smatrali ta korak pod svojo častjo; in med tem, ko živi gospodar sam v prav razkošnem in zdravem stanovanju, živi njegov viničar le par korakov od njega v umazanem, neprijaznem in nezdravem brlogu. Kakor zahteva gospodar od svojih delavcev pošteno delo, ravnotako bi moral zahtevati od njih, da imajo svoja bivališča vedno snažna, kajti s tem čuva na eni strani svoje delavce bolezni, na drugi strani pa ima tudi osebno od tega velik dobiček, ker si obdrži delazmožnost teh ljudi v kar najpovoljnejšem stanju in ustvarja čvrst viničarski naraščaj.

Kakšno naj bo torej viničarjevo stanovanje? Predvsem snažno! Snažnost je prvi in tudi najvažnejši pogoj za zdrav razvoj telesa. Če je stanovanje še tako siromašno, snažno je lahko vsako; — za to je treba imeti samo zmisel in najti potreben čas, v kar je poklicana pred vsem viničarjeva žena, ki mora predvsem skrbeti za red in snago v stanovanju.

Nesnažno stanovanje je silno nezdravo, saj ustvarja celi vrsti boleznim najugodnejše bivališče, predvsem pa jetiki, katere povzročitelj — majhna, za navadne oči nevidna živa bitja — bakterije — se najraje skriva v prahu in drugi nakupičeni nesnagi. — medtem ko ji snaga, svetloba in zrak prav nič ne prija in občutno slabijo njeno življensko silo. — Saj je znano, da ima solčna svetloba čudovito moč do bakterij in jih uniči že v minutah in zaradi tega se tam, kamor sije sonce, bakterije ne morejo razvijati in množiti, ker hitro poginejo.

Iz navedenega je razvidno, da je neobhodno potrebno dnevno, pozimi in poleti, skrbno čistiti in pometati sobe in pri tej priliki naj prihaja v stanovanje čimveč solnca in zraka; okna, ki so večinoma itak mnogo premajhna, naj bodo dolgo odprta, poleti ves dan in vso noč in ne zabijaj jih z žebli in ne imej jih zastrtih s temnimi cunjami, kajti na ta način odganjaš zdravje od hiše, v svojih sobah pa gojiš nevarne bolezni. Nikdar ne bom pozabil primera, ko sem bil klican k porodu k neki viničarki v mariborsko okolico in našel tamkaj sobo porodnice zatohlo, nesnažno, polno muh in pri vsem tem okno zastrito s temnimi cunjami; ko sem iste odstranil in hotel okno odpreti, da sobo prezračim, sem našel okno z mnogimi žebli pribito in ko sem prosil moža, da jih odstrani in okno odpre, je to sicer storil, toda zelo nevoljno; kakor sem pa pozneje izvedel, mi je to mojo skromno željo hudo zameril, češ, da bi se pri tem lahko njegova žena prehladila; pripomnim, da je bilo to sredi poletja. — Ne glede na to, ni bilo v vsem stanovanju najti niti ene čiste posode, v kateri bi si mogel umiti roke, še manj pa čist prt, ki bi ga bil rabil pri porodu. Izgovor s siromaštvom je v takem primeru pač popolnoma neupravičen.

Zdravo stanovanje pa mora biti tudi suho. Saj je vendar danes že splošno znano, da so zlasti otroci v vlažnih in mokrih stanovanjih posebno dostopni skrofulozi, revmatizmu, mehko-kostnosti in jetiki. Mnogi viničarji preživijo leta v slabih, mokrih in razdrapanih podrtijah, čemur je sicer res največ vzrok pomanjkanje denarnih sredstev, toda v mnogih primerih je temu nedostatku kriva nemarnost in zanikarnost in tudi v enem ali drugem primeru pretirana gospodarjeva štedljivost ali skopost. V neposredni bližini Maribora n. pr. je še danes videti žalosten primer take zanikarnosti. Pri tej hiši so v stenah viničarije take razpoke, da bi lahko človek svojo dlan potisnil skozi zid in strop sobe je ves razpokan, streha razdrapana, da lahko gledaš ponoči iz postelje skozi strop zvezdnato nebo, pri dežju seveda voda kar curlja v sobo. — Kaj takega je sramotno za posestnika in težko greši tak človek nad svojimi ljudmi, ki mu žrtvujejo svojo moč in zdravje in kot plačilo za to jih ima v brlogih, ki bi še za psa bili preslabi. Take ljudi bi bilo treba javno žigosati.

Da naj bo viničarsko stanovanje z ozirom na običajno mnogočlansko družino tudi prostorno, nadalje naj ne bodo stranišča, gnojnične jame in smetišča preblizu stanovanja in vodnjakov. — bi s tem v glavnem navedel vse potrebno, kar bi bilo upoštevati pri naših viničarskih hišicah, ki bi naj bile od zunaj in znotraj kinč naših prelepih slovenskih gor.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 11. Letos smo jako prizadeti po toči, Zlasti vinogradi so hudo potolčeni in mladike na trslih so močno ranjene. Ali bo to škodilo za prihodnje leto? Jeseni bom vinograd okopal in pognojil, pa ne vem s kakšnimi umetnimi gnojili. **Kako naj ravnam s po toči poškodovanimi trtami? Katero umetno gnojilo je najboljšo v te namene?** M. H. iz Sl. G.

Odgovor: Ako toča potolče poleti vinograd, je več ali manj tudi pridelek prihodnjega leta prizadet. Znano je, da po-

trebuje trs za eno dobro letino dve leti, in sicer v prvem poletju, da se razvija zarod v očkah za prihodnje leto (to se zgodi od julija do jeseni), v drugem letu pa, da se ta zarod nemoteno razvije. Iz povedanega sledi, da ne morete pričakovati prihodnje leto dobre trgatve. — Znatno pa se takemu trsju odpomore, če ga obče na kraju režemo, v jeseni okopamo in dobro pognojimo. V ta namen nam služi najbolj mešano gnojilo **nitrofoskal**, ker vsebuje 4.50% dušika, 8% kalija, 8% fosforne kisline in 30—33% apna. Je to popolno gnojilo za vinograde, ki ga jeseni raztrosimo okoli trt in podkopljemo. Običajno računimo na 1 ha površine 800 kg nitrofoskala, kar odgovarja na en posamezen trs približno 10 dkg. **Fr. Jk.**

Društvene vesti.

Vinarska podružnica v Ljutomeru priredi dne 20. septembra 1931. ob pol 9. uri strokovno predavanje v hotelu Zavrtnik v Ljutomeru. Predaval bo sreski kmetijski referent J. Žnidarič o sledečem: 1. Ne prenačimo se s trgatvijo, 2. o trgatvi splošno, priprava posode itd., 3. ravnanje z moštom in o ceni istega, 4. čas prvega pretakanja.

Vabimo vinogradnike, da se predavanja udeleže v čim večjem številu in da se pogovorimo tudi o prodaji in ceni letošnjega vinskega mošta.

Glavni odbor Vinarskega društva za Dravsko banovino v Mariboru, je imel 10. septembra 1931. ob 10. uri v lovski dvorani hotela Orel-Zemljč v Mariboru II. svojo sejo s sledečim sporedom: 1. Poročilo društvenih funkcionarjev. 2. Vinska in sadna razstava in II. državni vinarski kongres v Beogradu od 19. do 21. septembra 1931. — Določitev referata za ta kongres. 3. Znižanje trošarine na vino in trošarine prost promet z vinskim moštom. 4. Izboljšanje vinskega mošta v vinskih okoliših, poškodovanih no suši in toči. 5. Priprave in predlogi za anketo vinogradnikov, vinskih trgovcev in gostilničarjev glede vnovčenja vinskega pridelka. 6. Slučajnosti. — O sklenih bomo poročali.

Vinarsko društvo za Dravsko banovino v Mariboru je sklicalo anketo zastavnikov vinogradnikov, vinskih trgovcev in gostilničarjev za dan 10. septembra 1931. v Mariboru s sledečim sporedom: 1. Vnovčenje vinskega pridelka (vina, vinskega mošta in grozdja). 2. Znižanje trošarine na vino. 3. Slučajnosti. — Po sedanjem stanju vinogradov se nam obeta letoš bogata vinska letina. Zaloge vina iz prejšnjih let še niso razprodane. Vkljub temu stanju se uvaža v našo banovino vino od drugod. Položaj je kritičen in ga je treba v interesu ohranitve vinske produkcije temeljito razčistiti, zato je sklicalo društvo anketo. — O sklenih bomo poročali.

Razno.

Poučno potovanje avstrijskih vinogradnikov v Dravsko banovino. Glavna zveza vinogradnikov republike Avstrije je organizirala poučno potovanje svojih članov v vinorodne kraje bivše Štajerske v času od 14. do 19. septembra 1931. Izletniki prispejo 15. t. m. opoldan v Ljutomer, odkoder se podajo čez Ljutomerske in ormoške gorice proti Ormožu in bodo zvečer v Ptuj. 16. t. m. si bodo ogledali vinograde ptujske okolice predvsem v Halozah. 17. t. m. zjutraj prispejo v Maribor, kjer si bodo ogledali banovinsko vinarsko in sadjarsko šolo in okoliške vinograde. 18. t. m. zjutraj zapustijo Maribor. Pozivamo naše vinogradnike, da grejo izletnikom na roko.

Meteorološka opazovanja.

Važnejši podatki meteorološke postaje ban. vin. in sadj. šole v Mariboru.

August 1931.

- I. Temperatura v °C: povprečno 19.1, najvišja 32.3 (7), najnižja 8.9 (30); število vročih dni (maksimum 25.0 ali več) 15.
- II. Solnčnost: 219.2 ure, povprečno na dan 7.1 ure, največ dne 19. 12.8 ure.
- III. Oblačnost (od 0—10): povprečno 5.4, število vedrih dni (povprečno pod 2.0) 3, oblačnih dni (povprečno nad 8.0) 4.
- IV. Padavine kot voda v mm: 94.0, največ 20.3 (21); število dni z dežjem 13, z gromom 8, z meglo 2.

Štitar.

Živinoreja in mlekarstvo.

Kriza v živinoreji.

J. O.

Da ta obstoja in še zelo huda, je gotovo. Mnogo je stokanja in premalo stvarnega razpravljaja o njenih vzrokih. Treba je najprej ugotoviti vzroke, potem iti k zdravljenju. Mi vemo, da je vzrok krizi socialen položaj delovnega ljudstva, ki je po vsem svetu neugoden, tako da si marsikateri delavec težko privoščiti krompir, kako bi si seje meso. Vemo tudi, da je vzrok te krize pri nas nadprodukcija živine, največ pa sosednje države, ki s svojimi visokimi carinami skoraj onemogočajo nas izvoz. So pa se drugi vzroki. Na enega od teh hočem danes opozoriti.

Imel sem na prodaj par živinčet. Gnal sem jih na sejm. Na prvem mi ni uspela prodaja, ker mi kot reju ni bilo mogoče dati za ceno, ki se mi je nudila, pričakujoč boljše cen. Šel sem na drugega, tretjega, četrtega. Ob tej priliki sem videl, da je na sejmih mnogo prekupčevalcev, torej ljudi, ki jih ne manjka na nobenem sejm. Tak mozakar kupi na enem sejm po eno živinče, ga skusa se na istem zopet prodati, drugače ga pa žene na drugi in tretji sejm, dokler ga ne proda. Nato kupi drugo in ajdi zopet na prihodnje sejme. So pa večji prekupčevalci, ki priženejo ali nakupijo tudi pet do deset glav živine. Da ti ljudje nimajo posebno tanke vesti, jim razberes že na obrazu in spoznas pri „gluhengah“ po njih „slagerjih“. Naravno je, da skusajo čim ceneje kupiti in da pritiskajo cene kolikor mogoče navzdol. Kot redni obiskovalci vseh sejmov, že poznajo vsakega živinorejca, kajti ta pride na sejm le takrat, ko je kaj zredil in navalijo nanj z naravnost smesnimi ponudbami in tako jim uspe marsikaterega ociganiti, ker jim je v svoji poštenosti verjel, ali pa ker je moral živinče za vsako ceno dati, ker je denar nujno potreboval.

Z ozirom na to, da je takih-le prekupčevalcev vsaj v našem srezu na vsakem sejm najmanj polovica od vseh obiskovalcev posameznih sejmov, je jasno, da taki „trgovci“ močno vplivajo na cene. Taki živinski trgovci skušajo le, da čim ceneje kupijo, zaslužijo par „kovačev“ in zadovoljni so z zavestjo, da so „barantali“. S tem pa so oškodovali živinorejce dvakrat. Prvič so mnoge nasmukali, drugič pa vplivali na padanje cen pod normalo.

En primer: Na neki sejm so prišli inozemski kupci. Ob začetku sejma, ko je še bilo malo živine, so plačevali opitane vole po Din 7.50 za kg, uro pozneje, ko so videli velikanski prigon, so pa plačevali po 4 Din za kg žive teže. Ko bi prekupčevalske živine ne bilo, bi bil prigon vsaj za polovico manjši in cena bi ostala Din 7.50.

To verižništvo z živino gre tokrat na račun živinorejcev, lahko se pa zgodi, da bo šlo drugič, ko bodo šle cene navzgor, na račun konsumentov, v nobenem primeru pa ni dobro z vidika splošnega gospodarstva. Škodljivo živinoreji je to prekupčevanje tudi zaradi tega, ker priteka v okraje, v katerih imajo določeno pasmo, vedno živina tuje pasme, vsled česar se te pasme ne dajo zenačiti, četudi so že desetletja vpeljane. Zelo mnogo živine se prižene

iz hrvaškega Zagorja, kjer je živina zelo slaba, zlasti se mnogo prižene hrvaskih kravic takozvanih „buš“. Podjetnejši prekupčevalci gredo se dalje, mnogokrat v Slavonijo, naložijo tam cele vagone in jo postavijo na tukajšnje podeželske sejme.

V korist živinoreje bi bilo, da se to prekupčevanje zaire. Ljudje, ki se s tem bavijo, se naj povrnejo k svojim poklicem, k tej živini, poljedelstvu ali pa k produktivnemu delu sploh. Večinoma so to posestniki, večji ali manjši, ki zanemarjajo doma gospodarstvo, hodijo po sejmih tako dolgo, da se posestvo zapravijo. Poznam mnogo takih. Kupčevanje z živino pa naj bo v rokah tistih, ki dobavljajo živino v mesta, kjer se konsumira, ali pa, ki jo izvažajo v inozemstvo. Kupčevanje med živinorejci naj bi bilo dovoljeno le v tonko, kolikor je to živinoreji v korist, da se izboljša pleme, ali v izjemnih primerih prodaja mlajše živine, če reju krme primanjkuje, ali pa v primeru kupovanja, če ima krme v obilici.

Za izvedbo tega in raznih drugih živinorejskih zadev bi bil potreben zakon, ki bi to urejeval. Potrebne bi pa bile tudi predhodne odredbe, ki bi prekupčevanje začasno omejuje, prekupčevalce pa bi naj kontrolirale občine in zandarmerija. Število teh prekupčevalcev - „živinskih trgovcev“ bi se pa tudi znižalo, če bi politične oblasti postopale z vso strogostjo pri tistih, ki prosijo za obrtni list, posebno da bi sreski veterinarji zahtevali pri komisionelnih ogledih striktno izvedbo določb o napravi živinskih hlevov.

Tudi mokra pirnica povzroča napenjanje!

Živinorejce opozarjamo, da je mokra pirnica, če jo živina požre v večji množini, silno nevarna za napenjanje. Naj omenimo žalosten primer, ki se je zgodil posestniku g. Ivanu Forjanu z Ursne gore, kateremu se je na pasu preobjedlo na s pirnico porastlih njivah 11 glav goveje živine. Šest glav so le s težavo resili, da niso poginile, pet jih je pa poginilo vsled napenjanja. S tem trpi posestnik več nego za 12.000 Din škode.

Notice.

Živinorejci marijadvorskega okoliša — pozor! Vsled posebnih okoliščin se je moral program razglašene študijskega izleta v avstrijski marijadvorski okoliš nekoliko izpremeniti. — Odidemo z vlakom 22. t. m. ob pol šestih iz Slovenjgradca ter dospemo ob pol desetih v Celovec. Od tu se vrše nadaljnja potovanja, ogledi in predavanja do Marijahofa na Gornje Štajerskem z avtobusi. Iz posebne naklonjenosti bo krila avstrijska uprava vse stroške vožnje z avtobusom ter bo poskrbela tudi za dnevno enkratno toplo prehrano. Stroški za to poučno potovanje bodo torej le z vožnjo z vlakom in prenočišče ter bodo ti stroški znašali približno 200 Din za osebo. V posebnih primerih bo k stroškom prispeval tudi sreski kmetijski odbor. Potovanje se zaključuje 24. t. m. — Kmetovalci, udeležite se v čim večjem številu izleta ter tozadevno čimprej sporočite! —

Fr. Wernig, Slovenjgradec.

Gozdarstvo.

Preizkušnja gozdnih čuvajev.

Ing. A. Š.

Po novem gozdnem zakonu z dne 21. decembra 1929., ki velja od 1. julija 1930., morajo osebe, ki jim je poverjeno čuvanje gozdov, dokazati, da so prebile **preizkušnje za službo gozdnega čuvaja.**

K preizkušnji se pripusti vsakdo, ki je star najmanj 21 let in je zadostil vojaškim obveznostim; dokazati mora nadalje, da je duševno in telesno zdrav in sposoben za gozdarsko službo in da je neoporečnega življenja. Zahteva se končno dovršena osnovna šola in najmanj dveletna praksa v gozdarski pazniški službi.

Preizkušnje so **oproščeni** čuvaji, ki so uspešno dovršili logarsko šolo. Tako se na primer oprostijo oni, ki dovršijo prvi letnik drž. nižje gozdarske šole v Mariboru. — Ker pri nas pred uveljavljenjem novega gozdnega zakona za čuvaje ni bila predpisana preizkušnja, jo morajo položiti samo tisti čuvaji, ki na dan 1. julija 1930. še niso imeli dve leti službe. Ako pa bi njih delodajalec zahteval, se morajo tudi starejši uslužbenci javiti k polaganju preizkušnje.

Kralj. banska uprava Dravske banovine v Ljubljani je razglasila v svojem Službenem listu, da se bodo letos vršile **preizkušnje gozdnih čuvajev koncem leta.**

Prosilci morajo vložiti kolekovane **prošnje do 15. oktobra 1931.** na kralj. bansko upravo Dravske banovine v Ljubljani in jih opremiti z dokazili, da so zadostili vsem gori navedenim pogojem, ki se zahtevajo za pripustitev k polaganju te preizkušnje.

Prosilci se bodo posebej obvestili o pripustitvi, nadalje kdaj in kje bo preizkušnja. Preizkušnje bodo

po možnosti na sedežu onega sreskega načelstva, v katerega okolišju se bo javilo največ kandidatov.

Predmeti preizkušnje, ki je čisto praktična, so navedeni v pravilniku, ki ga je izdalo ministrstvo za gozde in rudnike z dne 20. julija 1930., pod opr. štev. 8627. Ta pravilnik je bil razglašen v **35. številki Službenega lista** kralj. banske uprave Dravske banovine leta 1930. pod uredb. štev. 216. Dobi se ta številka pri upravi imenovanega lista v Ljubljani, Gregorčičeva ulica štev. 23, za Din 2.50.

Vlagajte predloge za sečnjo in vzgojo gozdov na tiskovinah!

Ing. A. Š.

V 12. številki letošnjega „Kmetovalca“ smo opozorili na predpise novega gozdnega zakona z dne 21. decembra 1929., po katerih morajo posestniki gozdov, ki so pod posebnim javnim nadzorstvom, vsako leto pošiljati kralj. banski upravi preko sreskih načelstev predlog za **sečnjo in vzgojo gozda.**

Da olajša tem posestnikom poslovanje in da bodo vloge tem bolj enotne in popolne, je založila kralj. banska uprava (odsek za šumarstvo) **posebne tiskovine**, ki jih je dobiti po 1 Din 25 para komad **pri vsakem sreskem načelstvu.**

Te tiskovine naj si takoj pribavijo: uprave banovinskih gozdov, občinskih gozdov, gospodarski odbori solastniških gozdov (sopravičencev) in sličnih korporacij, upravitelji cerkvenih gozdov (cerkvena predstojništva), uživalci škofijskih, župnih, kapelanijskih, cerkovniških in drugih nadarbin, posestniki gozdov, ki so obremenjeni s služnostmi, delniške družbe, veleposestniki, dokler so njihovi gozdovi pod udarom agrarne reforme.

Na tiskovinah je natisnjen pouk, tako da bo vsakdo seznanjen s predpisi, ki veljajo glede vlaganja predlogov za sečnjo in vzgojo gozdov, njih odobravanja, i. t. d.

Gospodinjstvo.

Kako olajšati ženi gospodinjsko poslovanje.

S. I. G.

(Dalje in konec.)

Preden začnemo pomivati, si posodo tako nastavimo, da nam je priročna in je ni treba donášati med delom. Pomivalnik mora biti tako visok, da ne pomivamo sključeni. Posodo držimo pri tem z levico in jo odlagamo v škafo za odtekanje, ki naj bo na levi strani, da ni zamudnega predevanja iz roke v roko. Za pomivanje imejmo vročo vodo, ker se posoda lepše očisti in hitreje osuši.

Pri pospravljanju hišnih prostorov se navadimo, da denemo vsako stvar takoj na določen prostor. S tem se izognemo neprilikom iskanja, ki vzame toliko časa in zanese često prepir in nesoglasje v hišo. Gospodinjska opravila so tako številna in mnogovrstna, da ne moremo vsega potrebnega obdržati v spominu. V tem primeru nam veliko pomagajo zapiski, ki jih prilično napravimo. Tako n. pr. zapišemo, če nam pade v glavo delo, ki bi moralo biti hitro storjeno, ali če se spomnimo, česa bi bilo potrebno nabaviti. Zapišemo praktične misli ali nasve-

te glede načina izvršitve kakega dela. Z zapiski si prihranimo marsikatero neprijetnost in rešimo veliko pametnih misli porabe.

Kakor moramo paziti, da ne izgublamo časa z brezkoristnim pohajkovanjem, tako moramo skrbeti za potreben odih. S kratkimi odmori med delom se obranimo prevelike utrujenosti. Pri delu na polju so ti odmori že odnekad v navadi, in sicer ob času južine in kosila. Gospodinja jim kaj rada izbegne z izgovorom, da nima časa. Ne pomisli pa, da bi delo veliko bolje in hitreje izvršila, če bi ga poprijela z odpočitimi močmi.

Podane misli naj vzpodbudijo in bodrijo gospodinjstvo k razmišljanju in razsodnemu preudarjanju in ji naj pomagajo, da najde svojim razmeram prikladen način, kako bi se dalo to ali ono v njenem gospodinjsstvu izboljšati. Če se ji posreči s spretnejšim načinom prihraniti le eno uro na dan, pomeni to velik uspeh. Letno pridobi 365 ur, kar znese, če računi deseturno dnevno delo, 36½ dni prihranka.

Kakih občeveljavnih pravil ni mogoče podati, ker ima vsako gospodinjsvo svojevrstni ustroj, ki ga moramo upoštevati in ne moremo niti dveh gospodinjstev opravljati po enem kopitu.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 1. Letos imam precej nezrelega fižola, ki bi ga rad konserviral. Kako naj konserviram zeleni fižol, da bo užiten in da se ne pokvari? (M. H. v S.)

Odgovor: Zeleni fižol se najbolje konservira v slani vodi. V ta namen vzamemo mlado stročje, ki ga očistimo, odstranimo niti in konce, razrežemo in nato stlačimo dobro, kakor ribano zelje v manjše sodčke ali večje lonce. Vzamemo na 4 kg fižola $\frac{1}{2}$ do pol kg soli, ki jo enakomerno porazdelimo med fižol. Polno posodo pokrijemo s čistim prtom ali cunjjo in obložimo s primernim pokrovom, ki ga obtežimo s kamenjem. Čim fižol uporabljamo, moramo cunjjo in notranjost posode vedno obrisati in osnažiti. Tak fižol se drži skozi vse leto. Pripravo ga za jed na ta način, da ga kratek čas kuhamo v vreli vodi in odcedimo ter šele nato kuhamo, kakor običajno. Ne smemo ga pa namakati v mrzli vodi, ker bi zadobil potem slab okus.

Fr. K.

Razno.

Navodilo za pripravljanje zelenjadi.

Zelenjad najprej operimo, če treba olupimo in potem razrežimo. Ne puščajmo je predolgo ležati v vodi, ker jo izluži. Kuhajmo jo z malo množino vode. Ves čas naj močno vre. Sode (ki pospeši mehčanje in

ohrani zeleno barvo) ne pridevamo, ker uniči dopolnilne snovi. Vodo, v kateri se je kuhala zelenjad, uporabimo za zalivanje. Oster okus kapusnic izgine, če jih polijemo z vrelo vodo, pustimo 5 minut in nato vodo odlijemo. Mlado zelenjad mehčajmo v lastnem soku. Zmehča se v petnajst do dvajset minutah. Ne kuhajmo je dalje časa, kakor je potrebno. Vročina uniči del dopolnilnih snovi.

S. I. G.

Omelete z gobami.

V masti scvri petršilja in prepraži v njej gobe. Zmehčane nadevaj na rahle omelete, prepogni jih čez sredo, deni v vročo ponev, potresi z zribanim sirom (trdim) in pokapaj s presnim maslom. Peci jih v vroči pečici, dokler se ne stopi sir.

S. I. G.

Rdeče zelje.

Na rezance zrezano rdeče zelje popari za pet minut in deni odcejenega v vročo mast, v kateri si cvrta nekaj čebule. Prilij nekaj kisa ali vina, olupljena in na krljke zrezana kislja jabolka in sol. Zmehča se približno v 1 uri. Četrť ure preden ga rabiš, lahko primešaš 1 žlico moke ali 1 zriiban surov krompir.

S. I. G.

Družbene zadeve in razno.

Uradne vesti.

ZAPISNIK

seje glavnega odbora Kmetijske družbe dne 28. avgusta 1931.

Sejo je vodil predsednik g. Detela, navzoči so bili g. podpredsednik Hauptman ter odborniki gg.: Brulc, Jan, Kersnik, Levstik, Piber, Robič, Rus, Steblovnik, Strcin, Šušteršič, Vesenjāk in družbeni ravnatelj ing. Lah.

Opravičil se je g. Ing. Zidanšek.

1. Poročilo predsednika. G. predsednik je otvoril sejo ob treh popoldne, pozdravil navzoče ter ugotovil sklepčnost. Poročal je o uspehih, ki jih je dosegla spomenica Kmetijske družbe, sklenjena na zadnji odborovi seji. Javnost se je zanjo sicer zanimala, toda oblasti niso ukrenile ničesar, kar bi omogočilo kmetom boljšo oddajo njih pridelkov. Družba bo morala storiti druge korake, da pridemo prej ali slej do izboljšanja kmetijskega gospodarskega stanja. Nato je prečital predlog za koncentracijo kmetijskih korporacij, kakor je bil objavljen v 16. številki „Kmetovalca“ od 31. avgusta t. l., ter ga obrazložil in utemeljil.

Na to poročilo se je vnela živahna debata, pri kateri so stavili gg. odborniki razne dopolnjevalne predloge: G. Jan je predlagal, naj družba zahteva od banske uprave oblastveno določitev najnižje cene živine, kakor je to storila vlada pri pšenici. Obenem se naj odmerijo cene za meso, da ne bodo mesarji odirali kmetov in konsumentov. Razlika med nakupno ceno živine in prodajno ceno mesa bodi približno 100 odstotna. G. Steblovnik se je pridružil predlogu g. predsednika vendar je bil mnenja, naj bi se še enkrat poskušalo pri oblastvih doseči, da določijo najnižje cene za živino. G. Vesenjāk je predlagal, naj bi družba odposlala vlogo na ministrstvo, da bi država dala sredstva za nakup vseh pridelkov. Kakor kupuje vojaštvo direktno od kmetov, tako naj si tudi bolnice, hiralnice, kaznilnice in drugi državni zavodi direktno nabavljajo svoje potrebščine. Skupen nastop vseh kmetijskih korporacij je pa tudi potreben. — G. Robič je bil mnenja, naj bi vlada določila najnižje cene tudi za sadje, grozdje, krompir in druge kmetijske pridelke. Opozoriti je tudi vlado, da prouči poslovanje produktivnih zadrug, ki danes ne vršijo zadovoljivo svojih nalog. Kreditne zadruge so trdne, produktivne pa ne. — G.

Hauptman je pojasnil položaj kreditnega in produktivnega združenstva, ki se v poslovanju in ustroju znatno razlikujeta. G. Bruc je opozarjal, da mora po pravilniku za ogledovanje mesa mesogledec določevati cene mesu.

Po temeljitem obravnavanju tega predmeta je sklenil glavni odbor pooblastiti predsedstvo, da v znišlu prečitane predloga stori korake za doseg skupnega nastopa centralnih kmetijskih korporacij Slovenije ter da se ta predlog v celoti objavi v prihodnji številki „Kmetovalca“. Obenem se naj izdela primeren predlog na bansko upravo, kako bi se z vladnimi ukrepi dalo omiliti gospodarsko krizo, oziroma doseči za kmeta ugodnejše cene za njegove pridelke.

2. Poročilo ravnateljstva. Ravnatelj je poročal: Kmetijska družba je izvedla sklepe, sprejete na zadnji odborovi seji dne 10. julija ter storila nekatere druge ukrepe v korist našemu kmetijstvu. Tako je vložila na višje deželno sodišče prošnjo za primerno postopanje proti zapravljevcem po deželi. — Kmetijskemu ministrstvu je ponovno stavila predloge k osnutku zakona o kmetijskih zbornicah in to za izpremembo določil o financiranju teh ustanov. — Zaposila je kmetijsko in trgovsko ministrstvo, da dovoli za Dravsko banovino primeren kontigent živine za izvoz v Avstrijo. — Za obnovo trgovinske pogodbe z Nemčijo in Italijo je sestavila predloge za našo Delegacijo v zaščito našega kmetijstva ter jih doposlala kmetijskemu, trgovskemu, finančnemu ministrstvu, ban. upravi in trg. zbornici. — Pozdravila je ustanovitev geološkega instituta v Beogradu in izrazila željo, da se oddelek istega ustanovi tudi v Ljubljani, ker je to potrebno za naše kmetijstvo. Direktor tega zavoda se je zahvalil in izjavil, da bo skušal to čimprej izvesti. — Sestava slovenske kmetijske bibliografije je v teku.

Banska uprava je dovolila Kmetijski družbi za tečaje za kapunjenje, ki jih je prirejal njen perutninarski odsek, podporo 9.000 Din. Kmetijsko ministrstvo je pa nakazalo za razstavo perutnine in kuncev 10.000 Din. — Odbilo je pa prošnjo za podporo za njeno gospodinjstvo šolo. — Kuncerejski odsek deluje pod novim odborom zadovoljivo ter je priredil razstavo kuncev na Ljubljanskem velesejmu.

Perutninarski odsek je imel več tečajev za kapunjenje ter je na letošnji jesenski prireditvi organiziral razstavo selekcioniranih štajerskih kokoši in druge perutnine.

Glasom sklepa zadnje odborove seje je družba pri treh podružnicah sklicala občne zборе. Na jezici je bila pri volitvi odbora in delegata predložena samo ena lista. Občni zbor se je vršil gladko. v borovnici je bil občni zbor nekoliko buret, vendar se je izvolila enotna lista za odbor in delegata. v Strugah se je vršilo glasovanje po proporcju, pri katerem je močnejša stranka dobila 4, manjša pa 3 odbornike.

Letošnja jesenska kmetijska razstava na velesejmju obstoji iz naslednjih odsekov: vrtnarski, čebelarški, mlekarski, vinski, razstava perutnine in jajc, kunccev in njih kožuhovalne, razstava kmetijskih strojev. Kmetijska družba je pri vseh nekoliko pomagala. Organizirani so te odseke: vinarsko društvo, Čebelarško društvo, Centralno mlekarsko društvo, Perutnarski in kuncerejski odsek in drugi.

Glavni odbor je vzel poročilo o delovanju družbe v zadnji dobi na znanje.

3. Poročilo o blagovnem prometu je podal ravnatelj: V poletnih mesecih je družbeni promet bolj slab. Navzlic temu se je v juliju oddalo blizu 48 vagonov umetnih gnojil, največ superfostata za ajdo. v avgustu je bil manjši promet. Strojev in drugega blaga se je manj oddalo. Izabav ni bilo. Pac pa bo treba za oktober in november nakupiti Tomasovo žlindro, o cemer bo na podlagi odborovega naročila zadnje seje, sklepal odsek. Izgleda, da pride končno letos do direktne kupčije s centralo proizvajalcev Tomasove žlindre v Nemčiji.

Dolžniki so vsi terjani in navzlic današnji krizi, priločno plačujejo.

Po danih pojasnilih na razna tozadevna vprašanja, je glavni odbor odobril blagovno poročilo.

4. Predlogi in prosnje podružnic. Spomenica kmetijskih podružnic laškega sreza, že objavljena v dnevnem časopisu, obravnava izpremembe lovskega zakona z ozirom na zaščito poljščine proti zajcu in ostali divjadi. Odbor je sklenil predložiti jo gozdarskemu ministru s prošnjo, da po možnosti upošteva v njej vsebuječe predloge pri sestavi novega lovskega zakona.

Kmetijska okrajna zadruga v Kranju predlaga: a) naj družba vpliva na znižanje cen umetnim gnojilom, b) naj skuša doseči znižano tarifo za prevoz koruze za krmo za živinorejske zadruge, c) naj pojasni je-li smejo po novi trgovinski pogodbi z Avstrijo izvažati živino tudi zadruge, d) naj družba krije letošnjo potrebo po črni detelji potom okrajne zadruge v Kranju. — **G. Jan** je poudarjal prednosti domače črne detelje pred laško deteljo. Slednja da na Gorenjskem mnogo slabši pridelek. Isto je tudi glede laške lucerne. „Kmetovalec“ naj ob času setve prinese primeren članek o tem, v katerem naj pojasni prednosti domačega semena. V javnem prometu se žal mnogokrat prodaja laško blago pod imenom domačega. — Odbor je v nadaljnjem razmotrival ta vprašanja in storil primerne ukrepe, da se po možnosti ugodij željam okrajne zadruge.

Konjerejsko društvo prosi za znižanje naročnine za „Kmetovalca“ za njegove člane na 25 Din. Odbor ne more temu ugoditi iz načelnih razlogov, deloma, ker ne dobi od banovine obljubljenih podpore za list, vsled česar bo morala letos družba kriti zanj precejšen primanjkljaj. Na prošnjo, da se za konjerejo dovoli v vsaki številki „Kmetovalca“ po ena stran, je sklenil glavni odbor, da temu načelno ne more ugoditi, nalaga pa uredništvu, da dovoli tej panogi ob času, ko bodo kaki važni aktualni članki iz konjereje, v listu več prostora.

5. Personalia. **G. predsednik** sporoča, da je 13. avgusta preminul Franc Kramar, ki je 11 let služil pri družbi za hlapca. Družba se je po svojih uradnikih udeležila pogreba, poklonila mu venec ter dala svojemc primerno posmrtnino.

6. Razne zadeve. Družba je bila objavljena na strokovno anketo o volni in preji, ki bo v Zagrebu dne 2. septembra.

Drž. razstava sadja in vina bo v Beogradu v dneh 19. do 21. septembra, kateri se priključi tudi vinarski kongres. Te prireditve se udeležijo naši vinogradniki z Vinarskim društvom na čelu.

Potovalno kmetijsko razstavo v vagonih priredi kmetijsko ministarstvo. Družba je objavljena k sodelovanju pri njeni organizaciji. Odbor je sklenil, naj družba pomaga z materialom, ki ji je na razpolaganje.

Za banski proračun je sklenil glavni odbor, naj družba stavi banski upravi primerne predloge. Da se ti temeljito proučijo, se naprosijo vsi gg. odborniki, da čimprej določijo družbi svoje nasvete, ki se bodo na prihodnji odborovi seji končno redigirali.

Glavni odbor je sklenil, naj bo prihodnja odborova seja v Ptuj, ob času sadne razstave.

7. Popravila družbenih poslopji. **G. predsednik** je poročal o raznih zgradbah in popravilih družbenih poslopji, ki jih je treba izvesti. **Zgradba skladišča v Ljubljani** je potrebna, ker je družba prodala svojo drevesnico na Poljanah. Predloženi načrt in približen proračun se je odobril, zaprositi je za stavbno dovoljenje in razpisati delo dražbenim putem.

Popravo hiše v Novem mestu zahteva mestno županstvo. Po natančnih pojasnilih odobri glavni odbor predloženi načrt in približen proračun. Delo se naj razpiše.

Za popravo hiše v Mariboru so predloženi proračuni dveh gradbenih tvrdk, ki se v svojih cenah ne razlikujeta mnogo. Glavni odbor je odobril predložene oferte, pooblastil pa predsedstvo, da skuša doseči še nižjo ceno.

Nakup skladišča v Celju. Tozadevna pogajanja le počasi napredujejo. Od sedanje lastnice zahtevana cena je odločno previsoka. Če bo na tem vztrajala, si bo družba drugod iskala primerne prostore, ki bodo znatno cenejši.

Za drevesnico na Bokalcih bo treba postaviti primerno hišo za stanovanje drevesničarskega pomočnika in za shrambo. Tozadevno bo stopiti v stike z lastnico posestva, da dovoli v ta namen primeren prostor. Hiša bodi lesena in zložljiva, da se jo po potrebi prenese na drugo mesto.

8. Slučajnosti. **G. Piber** je predlagal: 1. Naj se družba obrne na oblasti s prošnjo, da ustanovijo v zakonu določene prisilne delavnice, v katere se naj pošljejo delomržni postopaki in lenuhi. Banska uprava naj to vprašanje vzame resno v pretres. Odbor je sprejel ta predlog. 2. Kmetijska družba izposluj pri banski upravi, da izda navodila županstvom, da stavijo v občinske proračune tudi trošarino na pivo. Če je vino zatrosarinjeno, toliko bolj mora biti pivo. — Se je odobrilo. — 3. Ker prodajajo nekateri trgovci tobačni izvleček dražje, nego je določen po monopolski upravi, naj Kmetijska družba naprosi bansko upravo, da opozori finančno kontrolo na obstoječe navedbe. Tobačni izvleček naj bi smeje prodajati le kmetijske organizacije. — Se je odobrilo.

G. Vesenjajk je predlagal: Kmetijska družba se obrni na bansko upravo s prošnjo, da se tistim občinam, ki so bile letos prizadete po suši ter imajo premalo krme, dovoli podpora za nabavo močnih krmil po znižanih cenah in da izposluje nižje prevozne tarife za ta krmila.

Ker ni bilo drugih predlogov, je g. predsednik ob 1/2 18. uri zaključil odborovo sejo.

Predavanja pri kmetijskih podružnicah v mesecu septembru 1931.

13. septembra: Slovenjgradec, po jutranji sv. maši v Sokolskem domu o gospodarstvu in njega krizi (predava strok. tajnik Kafol);

20. septembra: Metlika, ob 9. uri dopoldne v Šoli, o trgatvi in gospodarski krizi (predava strok. tajnik Kafol);

26. in 27. septembra: Trbovlje, v soboto, ob 20. uri in v nedeljo, po jutranji sv. maši v kinu filmsko predavanje o nemški kmetijski razstavi v Dortmundu (plemenske živali itd.) ter zatiranje sadnih škodljivcev (nagovor in tolmačenje po strok. tajniku Kafolu).

Za uredništvo odgovarja: ing. R. Lah. — Izdajatelj za Kmetijsko družbo: Oton Detela. — Tisk J. Blasnika nasl. Univerzitetna tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani.

Odgovoren J. Vehar.

POSOJILNICA V MARIBORU

r. z. z. o. z.

NARODNI DOM

Telefon 21-08. Ustanovljena 1882.

Obrestuje nevezane hranilne vloge po 5%,
vloge proti 3 mesečni odpovedi po 6 1/2%.

Stanje hran. vlog nad Din 90.000.000--.

Rezerve znašajo nad Din 6.000.000--.

Posojila daje članom na vknjižbo po
8%, na osebno poročitvo po 9%.

LANENO OLJE, FIRNEŽ, BARVE, LAKE, KIT, LANENE TROPINE

ter vse v to stroko spadajoče blago prvo-
vrstne kakovosti po solidnih cenah in
točni postrežbi, najugodnejše kupite pri
domaćem podjetju

MEDIC-ZANKL

tovarne olja lakov in barv
družba z o. z., lastnik FRANJO MEDIC

Centrala v Ljubljani, podružnice v Mariboru in Novem
Sadu. — Tovarne v Ljubljani, Medvodah in Domžalah.

Jesensko gnojenje

jamči, da pridejo
umetna gnojila do
sigurnega uspeha. — Travnike, ozimna žita, vinograde in sadonosnike mo-
ramo gnojiti v jeseni. — Mešano gnojilo **Nitrofoskal - Ruše** daje pri vseh
teh kulturah dobre uspehe. Kulture, ki slabo rastejo in imajo svetlo-
zeleno barvo lista, moramo gnojiti razven tega še z **apnenim dušikom**.

Naročila sprejema Kmetijska družba

in vse njene kmetijske podružnice.

Tvornica za dušik d. d., Ruše

KMETOVALCI, UPORABLJAJTE PRI GNOJENJU VEDNO

40% KALIJEVO SOL

ker samo na ta način se poleg fosfornih in dušičnih gnojil dosežejo največji pridelki prvovrstne
kvalitete in je rentabilnost umetnih gnojil sigurna. — Gnojite sedaj v jeseni **na orali**

Za žita	50—80 kg	} 40% kalijeve soli
Deteljo, travnik, koruzo	100—120 kg	
Krompir, peso, repo	120—150 kg	
Trto, hmelj in sočivje	150—200 kg	

Vsa potrebna navodila o gnojenju z umetnimi gnojili Vam da brezplačno:

AGRIKULTURNO KEMIČKI URED ZA KALIJEVO GNOJENJE
Zagreb, trg burze 3/II.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neom. zavezo
V LJUBLJANI

obrestuje vloge in daje posojila in kre-
dite pod najugodnejšimi pogoji. Svoje
prostore ima tik za frančiškansko cer-
kvijo v lastni palači. Miklošičeva c. 6.

HRANILNE VLOGE ZNAŠAJO NAD 190 MILIJONOV DIN.

MASTIN

Najuspešnejše sred-
stvo za rejo domače
živine je brezdomno

ki pospešuje rast, odebelitev in oma-
stitev domače, posebno klanne ži-
vine. — Jasen dokaz neprecenljive
vrednosti >MASTINA< so brezšte-
vilna zahvalna pisma.

Cena: 5 škat. 46 Din,
10 škat. 80 Din.

LEKARNA TRNKOCZY
LJUBLJANA, MESTNI TRG ŠTEV. 4.
(Zraven Rotovža.)

HERAKLIT

PLOŠČE

SO NAJBOLJŠI STAV-
BENI MATERIJAL ZA

HLEVE

SVINJAKE

KOKOŠNJAKE

GOSPODARSKA PO-
SLOPJA, HIŠE I.T.D.

ZAHTEVAJTE
POJASNILA PRI

MATERIAL, TRG. D. Z O. Z.

LJUBLJANA

DUNAJSKA CESTA ŠTEV. 36/1.

Superfosfat

**daje pri jesenski
setvi najbogatej-
ši pridelek in naj-
boljšo kakovost
žita.**

Brez superfosfata

➡ ni zrnja!

J. BLASNIKA NASL.

UNIVERZITETNA TISKARNA

LITOGRAFIJA   OFFSETTISK   KARTONAŽA

ZALOŽNIŠTVO VELIKE PRATIKE

VREČICE ZA SEMENA

NAJSTAREJŠI GRAFIČNI ZAVOD JUGOSLAVIJE
IZVRŠUJE VSE TISKOVINE NAJCENEJE IN NAJBOLJ SOLIDNO

USTANOVLJENA LETA 1828

Saneolin

za razkuževanje
hlevov in umivanje
živine proizvaja
tvrdka:

Chemotechna

Ljubljana,

Mestni trg 10.

Ustanovljena leta 1881

Celjska posojilnica

d. d. v Celju

v lastni hiši „Narodni dom“

Sprejema hranilne vloge, daje posojila. Izvršuje
vse denarne posle.

Lastna glavnica in rezerve Din 14,500.000

Podružnici:

Maribor, Aleksandrova cesta 11

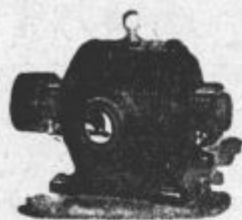
Šoštanj, (v lastni hiši)

Telefon 2966

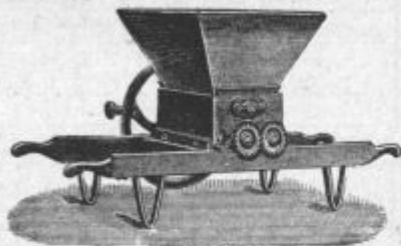
Najboljši in najekonomičnejši ELEKTROMOTORJI

iz znanih čeških tovarn

ŠKODOVI ZAVODI V PLZNJU

se nahajajo v velikostih 1/4 do 30 k. s. stalno v naši zalogi v Ljubljani. Obrnite se na

CIV. ING. M. A. ŠTEBI
Ljubljana, Aleksandrova cesta 4.

GOSPODARJI! •

PRED NAKUPOM VAŠIH GOSPODARSKIH STROJEV OBRNITE SE NA

K. & R. JEŽEK

TOVARNA GOSPODARSKIH STROJEV, LIVARNA ŽELEZA IN KOVIN

MARIBOR - MELJE 103

PRVOVRSTNI IZDELKI
POPOLNO JAMSTVO - NIZKE CENE - NA OBROKE

Važno za osnovne in kmetijske šole!

Kmetijska družba v Ljubljani je založila 6 stenskih slik od trav, detelj in raznih krmskih rastlin v velikosti 70 x 50 cm s primernim obešalom in okvirjem.

Slike so umetniško izdelane po naravi v barvah in služijo kot izborno učilo za spoznavanje naših glavnih krmskih rastlin.

K vsaki seriji se doda po ena knjižica s kratkim opisom vsake rastline.

Vseh šest slik s knjižico in poštino vred stane Din 100.-.

Priporočamo takojšnjo nabavo tega učila, dokler je še v zalogi, ker bo vsakemu učitelju služilo kot dober pripomoček pri pouku.

„Gospodarska navodila“

ponatisi iz „Kmetovalca“. Vsako posamezno navodilo stane 2 Din.

Denar ali znamke je treba ob naročitvi naprej poslati. (Zadostuje če imenujete samo tekoče številce od navodil).

1. Počrnanje vina ali sadjeva. 5. Sestava in setev travnih in deteljnih zmesi. 7. Gnojenje vinogradov z največjimi umetnimi gnojili. 8. Kako se iz gniliga grozdja napravi dobro vino. 9. Čiste drože in njih raba v kletarstvu. 13. Vzroki neplodnosti pri govedih. 15. Sluzavost ali viacijivost vina. 18. Krmiljenje z oljnim tropinami. 20. Čiščenje in precejanje vina. 25. Resna beseda vinogradnikom ob trgatvi. 26. Naprava petljota ali domače pijače. 27. O bistvu alkoholnega vreča (kopenja).	29. Vnete vimena ali volčič na vimenu. 34. Zatiranje ojdije ali prave trsne plesni. 36. Nova naredba glede zvrševanja rezarstva. 37. Kislost (kisloba) in razkisanje vina. 40. Zatiranje sadnih škodljivcev in bolezni ter škropljenje drevja. 41. Močno krmilo „ribja moka“ za rast in pitanje prašičev. 43. Dolžnost vzdrževanja ograj pred živino, ki se pase. 44. Napenjanje govedi. 46. Bradavice (gobe) pri živini. 50. Izdelovanje mla za dom. 51. Zdravljenje kužnih bolezni s cepljenjem (rdečica).	54. Nove zakonske določbe o sporih pri kupčiji z živino. 60. Kako se obnavljajo in popravljajo meje? 62. Presojanje krmil po škrobnih vrednotah. 63. Garje pri konjih. 64. Apneni dušik. 66. Duh in okus vina po žvepla. 68. Tobak. Pridelovanje in zakonski predpisi. 69. Sečni kamni pri živalih. 70. O prijavi sekanka v gozdih. 71. Kisanje in cikanje vina. 72. Trošarina na vino. 73. Precejanje in filtriranje vina. 74. Glodanje lesa po govili živini.	75. Dve najni nalogi naše živinoreje. 76. Sredstva za pokončevanje škodljivih rastlin in živali. 77. Skoda, povzročena po lovcih in divjačini. 78. Moderno zatiranje živalskih kužnih in nalezljivih bolezni. 79. Preizkusi z umetnimi gnojili 1923. leta. 80. Pomen kmečkih gozdov. 81. Neplodnost, zvrženje in bolezni žrebet. 82. Salojidni kot sredstvo soper trno plesnobo. 83. Tekoče žveplo zoper plesnobo na grozdju. 84. Moljavo žito. 85. Kako sadimo sadno drevje ob cestah in potih. 86. Vinski eponit in njega uporaba v kletarstvu.

Mala naznanila.

Le proti predplačilu, do 20 besed stane Din 20.—, vsaka nadaljna beseda po 1 Din.
Upravništvo ne prevzame posredovanja.
Vsakega 10. in 25. v mesecu se zaključijo sprejemanje oglasov za prihodno številko.

Oblastveno koncesionirana

šolerska šola

Gojko Pipenbacher, Ljubljana, Gosposvetska c. 12.
Zahtevajte informacije! 34

Brinje, in slive za žganjekuho

oddaja po ugodnih cenah Ivan Jelačin, Ljubljana, Emonska cesta 2. Zahtevajte ponudbo. 87

62 sodov,

popolnoma novih, nerabljenih (polovnjakov) prodam. Informacije daje: Trgovina Replč, Ljubljana, 243

Trdovratno zaprtje

hemeroide, črevesne katarje, napetost, bolečine v bokih odstraniš s naravno „Franz Josef“ grenčico, ako zjutraj in zvečer spiješ malo kupico. Znanstveniki zdravilne vede trdijo, da je „Franz Josef“ grenčica uporabljiva celo pri ranjenemu črevesu, brez vsakih bolečin. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in specializiranih trgovinah.

Novo italijansko brinje

prodaja A. Sarabon, Ljubljana. Zahtevajte ponudbo in vzorce. 257

„Hamad“ prašek — mrčesu smrt!

Podpisani naznanjam vsem kmetovalcem, da sem že večkrat kupil razna sredstva proti hišnemu mrčesu — toda vedno brez uspeha. Pred kratkim sem kupil eno trikotno škatljo „Hamad“ praška, z zakonito zaščiteno rdečo etiketo z muho.
Za 10 Din

Ta zares hvale vreden prašek sem preizkusil jaz in drugi, pa ga zamorem najtopleje priporočati proti vsakemu mrčesu, proti muham, ščurkom, stenicam, molom, mravljam, živinskim ušem in bolham. Naročili smo pri: Ciril Stramšak, glavno zastopstvo za „Hamad“-prašek, Dev. Mar. v Polju pri Ljubljani. 239

Ivan Pekovec v Bohinju.

Prasički.

Imam za oddati 70 prasičkov od 6 do 16 tednov Ing. H. Jeschoung, Arjavas, p. Petrovče. 246

Več lepih plem. bikov

v starosti 4—16 mesecev od prvovrstnega narodnega plemenitnega bika, od katerih bi zamenjal radi križanja plemena z bikom iste pasme, starosti in prvovrstnosti. Ing. Hans Jeschoung, Arjavas, p. Petrovče. 242

Mozaični tlakovi,

stopnice, ograje, cevi, podboji. Cementarna I. Gostinčar, Pešata, p. Dol pri Ljubljani. 144

Vsa zdravila za ljudi in živino

naročate lahko iz lekarne na Vrhniki. Posebno priporočamo: Hočevarjevo Aromatično železno tinkturo, priznano najboljšo sredstvo zoper slabokrvnost, slabo prebavo in oslabelost. Je boljše kot vsako železno vino! Pol literska steklenica 20 Din. Naročiti in porabiti je 3 steklenice. Želodčni prašek, ki učinkuje pri želodčnem katarju, to je pri tiščanju in bolečinah v želodcu, želodčnem krču, kislem izpahovanju in bluvanju. Škatlja 20 Din. Tussoccol sirup zoper pljučne bolezni. Oblažuje kašelj, izčisti pljuča in dviga tek. 1 steklenica 40 Din. Nervoccol, ki vsebuje kolo, železo in fosfor. Deluje odlično pri živčnih boleznih, utrujenosti in nervoznosti. Okrepi in vrne tek. Steklenica 40 Din. Za domače živali: Sadržnikarjev zdravilni prašek za prašiče. Sigurno zdravilo zoper bolezni na prebavilih, ki čisti in odvaja kužne bacile. Pospešuje tek in reje živali, ter zabrani izbruh rdečice. Zavoj 12 Din, 10 zavojev 100 Din. — Bosulin svečice. Edino zdravilo zoper srmanico vnetje pri govedih. Zanesljivo zoper jalovost krav in telic. Škatlja z 12 svečicami 30 Din. — Protikataralni prah za konje. Preizkušeno zdravilo zoper konjski kašelj, težko dihanje in izgubo teka. Škatlja 20 Din.

Lekarna pri „Angelju Varhu“ na Vrhniki št. 96. Imenovanih zdravil se ne dobi nikjer drugod, zato naročate naravnost od mene! Na vsa vprašanja odgovorjam brezplačno! Pri večjih naročilih pust!

500 dinarjev tedensko plačamo

zgovornim osebam z številnimi poznanstvi. „Perssons“, Ljubljana, poštni preda 307. Znamko za odgovor. 214

Veščega oskrbnika (šafarja)

z kuhanja zmožno ženo se sprejme na 75 johov veliko gozdno posestvo z njivami, travniki, pašniki, vrtom in živinorejo na Počitniškem domu pri Sv. Martinu na Pohorju s prvim novembrom. Pogoje se dobi pri Draštvu za zdravstveno zaščito otrok in mladine v Mariboru, Strossmayerjeva ul. 26. 244

Sadno drevje!

Za jesensko saditev so na prodaj: jabolka, hruške, češnje, češnje in orehi, kakor tudi vse najboljše vrste od prtilkavcev in več sto divjih kostanjev. Cene po dogovoru pisмено ali usmeno. Naslov: Jakob Pintar, sadjerejec pri Sv. Tomažu, p.: Bukovica nad Školo Loko. 253

„Kozolec!“

Na letošnji jesenski razstavi v Ljubljani je postavila „Split“ A. D. za cement Portland v naravni velikosti kmečki kozolec ter istega pokrila s svojimi patent „SALONI“ super valovitimi ploščami. Te vrste kritina je izredno priporočljiva za našega kmetovalca že vsled tega, ker je absolutno ognjvarna in je mogoče s temi ploščami zamenjati brez ojačenja strešnega šosa kritje s samo ali desetimi. Isti je vzbujač na letošnjem jesenskem vsebinsko občudovanju. Umesno bi bilo, da se naši kmetovalci poslužijo te vrste izredno praktičnega kritja v izogib številnih požarnih katastrof. 245

Sadno drevje!

Za jesensko saditev ima na prodaj večjo množino visokega, srednjega in nizkega drevja: Hruške, jabolka, češnje, češnje, višnje, nesplje, breskve, marelice, ribez in orehe: Alojzij Podobnikar, Brezje, pošta: Dobrova pri Ljubljani. 247

Oženjen gozdni in lovski čuvaj

z izpitom in prakso, nekaj izobražen v kmetijstvu in živinoreji, se sprejme takoj za posestvo v Kamniškem srežu. On ali žena s osebo pravico za gostilno. Nastop po dogovoru! Graščinska uprava Crnelo, p.: Dob pri Domžalah. 248

Mlin z dvema kamnoma

c velikosti 21 col. ki melje vse zelo dobro, samo pol leta rabljen, prodam za polovično ceno, ker imam dva mlina. Peter Markič, Strahinjš 54, pošta: Naklo pri Kranju. 249

Kupim sejalni stroj,

dobro ohranjen. Ponudbe z opisom in kolikovitvini in ceno na naslov: Ivan Strukelj, Pržan 2, pošta: St. Vid nad Ljubljano. 250

Okopalna freza

sistem Spielvogel enovprežno za obdelavo vrstnih kultur, malo rabljeno poceni prodam. Ing. H. Jeschoung Arjavas, p. Petrovče. 251

Sadno drevje!

Drevesničarska zadruga v Dorfarjih pri Škofljoki ima za jesensko oddajo večjo množino sadnih dreves: jabolane, hruške, češnje, slive, marelice, orehe. Cene nizke. Dobro blago. 252

Prodaj ali zamenjam

za vole ali krave, dva lepa močna 7letna konja, dogovorno še vozove in komate. Primož Franc, Ziri 29. 254

Mlado kravo s teličkom

ima na prodaj — cena po dogovoru. Jakob Strah, Pristava 7, pošta: Mengeš. 255

Vsakovrstne sode

viske, kakor tudi gnojne sode z razpršilniki, prebarvane s karbolinjem znotraj in zunaj. Izdeluje: Jože Čizman, Tacen 74, pošta: St. Vid nad Ljubljano. 256

Kmetovalci! Vaš denarni zaved je

Ljudska posojilnica v Celju

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v novi lastni palači na oglu Kralja Petra ceste in Vodnikove ulice.

Za hranilne vloge jamči poleg rezerv in hiš nad 5000 članov-
posestnikov z vsem svojim premoženjem. — Vlagatelji pri
Ljudski posojilnici ne plačajo rentnega davka.

Stanje hranilnih vlog nad Din 100.000.000.—.